

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Cinematic Rotterdam: the times and tides of a modern city

Paalman, F.J.J.W.

Publication date
2010

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Paalman, F. J. J. W. (2010). *Cinematic Rotterdam: the times and tides of a modern city*. [Thesis, fully internal, Universiteit van Amsterdam]. Eigen Beheer.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

LITERATURE

- Aasman, Susan; *Ritueel van Huiselijk Geluk; Een Cultuurhistorische Verkenning van de Familiefilm*, Amsterdam: Het Spinhuis, 2004.
- Abrahams, Anna; 'Dutch architecture as Siberian firewood', pp52-59 in: *Archis* 7, 1994.
- Adrichem, Jan van; Bouwhuis, Jelle; Dölle, Mariette (eds.), *Beelden in Rotterdam*, Rotterdam: 010 Publishers, 2002.
- Akkermans, Leo; 'Amerikaanse toestanden, de eerste slag in de strijd om commerciële televisie', pp93-101 in: *Tijdschrift voor Mediatgeschiedenis*, vol. 1/0, 1998.
- Albers, Rommy & Baeke, Jan & Zeeman, Rob; *Film in Nederland*, Amsterdam: Nederlands Filmmuseum / Ludion, 2004
- Albrecht, Donald; *Designing Dreams: Modern Architecture in the Movies*, New York: Harper & Row / MoMA, 1986.
- Alexander, E.; 'In Memoriam: Alexander de Haas', pp153-156 in: *Rotterdams Jaarboekje*, Reeks 8, jrg. 2., Rotterdam: Gemeentearchief Rotterdam, 1974.
- Anderson, Joseph. D.; *The Reality of Illusion: an ecological approach to Cognitive Film Theory*, Carbondale: Southern Illinois University Press, 1996.
- Andriessen, Joost; 'Jeugd, tussen Lijnbaan en Binnenweg', pp497-498 in: *Algemeen Handelsblad* magazine nr. 20, September 1957.
- Appadurai, Arjun (ed.), *The Social Life of Things, Commodities in Cultural Perspective*, Cambridge: Cambridge UP, 1986.
- Appadurai, Arjun; 'Grassroots Globalization and the Research Imagination', pp1-21 in: *Globalization*, (Appadurai, ed.), Durham / London: Duke University Press, 2001.
- Arias, Santa & Warf, Barney (eds.); *The Spatial Turn, Interdisciplinary perspectives*, London / New York: Routledge, 2008.
- Arnheim, Rudolf; *Film als Kunst*, Berlin: Ernst Rowohlt, 1932.
- Askew, Kelly & Wilk, Richard; *The Anthropology of Media*, Oxford: Blackwell, 2002.
- ASRO (Adviesbureau Stadsplan Rotterdam); *Het Nieuwe Hart van Rotterdam; toelichting op het Basisplan voor den herbouw van de binnenstad van Rotterdam*, Rotterdam: Nijgh & Van Ditmar, 1946.
- Augé, Marc; *Non-places, Introduction to an Anthropology of Supermodernity*, London: Verso, 1995 [1992].
- Backer, Anne Mieke; Camp, D'Laine; Dicke, Matthijs (eds.); *Van Nelle, Monument van de Vooruitgang*, Rotterdam: De Hef, 2005.
- Bacon, Edmund B. 'Stedebouw – van puur verstandelijke prestatie tot artistieke schepping', p6 in: *Rotterdam, Officieel Tijdschrift van de Gemeente Rotterdam*, vol. 3/2, 1964.
- Baeten, Jean-Paul; *Een Telefooncel op de Lijnbaan, de traditie van een architectenbureau; M. Brinkman, Brinkman en Van der Vlugt, Van den Broek en Bakema*, Rotterdam: NAI Publishers, 1995.
- Bakema, Jaap; *Van Stool tot Stad, een verhaal over mensen en ruimte*, Zeist / Antwerpen: De Haan, 1964.
- Bakkeren, Lonke; *Architecture Diary 2002; Reconstruction, Architecture in the Netherlands, 1940-1960*, Rotterdam: NAI, 2001.
- Balázs, Béla; *Der Geist des Films*, Halle (Saale): Knapp, 1930; reprint in: *Schriften zum Film* (Helmut H. Diederichs e.a. eds.), Munich: Hanser, 1984.
- Barbieri, S. Umberto e.a.; *Stedebouw in Rotterdam, plannen en opstellen 1940-1981*, Rotterdam: Stadsontwikkeling / Amsterdam: Van Genneep, 1981.
- Barbieri, S. Umberto (ed.); *Architectuur en Planning, Nederland 1940-1980*, Rotterdam: 010 Publishers, 1983.
- Barsy, Andor von; 'Die Anwendung des Laufbildes in Busonis „Doktor Faust“', p13 in: *Bühnentechnische Rundschau*, 11/2, 1927.
- Barsy, Andor von; 'Trickvorrichtung für kombinierte Wasser- und Wolkenaufnahmen', pp22-23 in: *Die Kinotechnik*, 1935-01-20.
- Barsy, Andor von; 'Die Grundtypen der Szenenbeleuchtung', pp133-134 in: *Filmtechnik* heft 11 (31.VII), 1936.
- Bartels, Rolf & Diana Westdijk; *75 jaar haven in zicht: een inventarisatie van films en video's over de Rotterdamse haven*, Rotterdam: Fac. Historische en Kunstwetenschappen, Erasmus Universiteit, 1990. [GAR: coll. RB: XXIXB47]
- Barthes, Roland; 'The Photographic Message' [1961], in: *The Responsibility of Forms: Critical Essays on Music, Art, and Representation* (transl. Richard Howard), Berkeley: University of California Press, 1985.
- Bateson, Gregory; 'Form, Substance, Difference', pp. 448-465 in: *Steps to an Ecology of Mind*, New York: Ballantine, 1972.
- Bax, Koos & Edzes, Harry (eds.); 'Open Boek, volop voorlichting en informatie voor de Rotterdamse burgerij – en voor groepen uit binnen- en buitenland', pp16-17 in: *Rotterdam, Officieel Tijdschrift van de Gemeente Rotterdam*, vol. 8/3, 1970.
- Bax, Koos; 'Wet laat probleem liggen', pp3-5 in: *Rondvraag*, 1973/1 – *Lokale Radio en Televisie*, appendix to *Rotterdam, Officieel Tijdschrift van de Gemeente Rotterdam*, vol. 11/1, 1973.
- Bazin, André; *What is Cinema?*, Berkeley: University of California Press, 2005 – translation of *Qu'est-ce que le cinéma?*, 1958-1962.

- Bednarik, Karl; *De Jonge Arbeider van deze Tijd, een Nieuw Type*, Utrecht: erven J. Bijleveld, 1955 [1950].
- Beeld, Henk de; 'Duizendpoot Max Vis vijftig jaar operateur', in: *Rotterdamsch Nieuwsblad*, 1969-11-14
- Beeren, Wim & Dettingmeijer, Rob (e.a.); *Het Nieuwe Bouwen in Rotterdam, 1920-1960*, Delft: Delft University Press, 1982.
- Behlil, Melis; *Home Away from Home: global directors of New Hollywood*, Amsterdam: University of Amsterdam, 2007 – electronic document at the university library (UB): <http://dare.uva.nl/document/48664> (2008-09-14).
- Beller, Jonathan; *The Cinematic Mode of Production: Attention Economy and the Society of the Spectacle*, Hanover (MA): Dartmouth College / University Press of New England, 2006.
- Benjamin, Walter; 'The Work of Art in the Age of Mechanical Reproduction' [1935, first published in French in: *Zeitschrift Für Sozialforschung*, 1936; elaborated by Benjamin in German, 1939: 'Das Kunstwerk im Zeitalter seiner technischen Reproduzierbarkeit'], pp219-253 in: *Illuminations* (H. Arendt ed.), New York: Harcourt, Brace & World, 1968; web version: www.colorado.edu/envd/courses/ENVD4114-001/Spring%2006/Theory/Benjamin.pdf (2008-10-15).
- Berg, Henk; *Over Stalles en Parket, Rotterdam en het Witte Doek, een populair-historisch overzicht van de Rotterdamse en Schiedamse bioscopen (1896-1996)*, Rotterdam: Ad. Donker, 1996.
- Bergfelder, Tim & Harris, Sue & Street, Sarah; *Film Architecture and the Transnational Imagination, Set Design in 1930s European Cinema*, Amsterdam: Amsterdam University Press, 2007.
- Bertina, Bob; 'De fascinatie van Favre le Bret', in: *Herman van der Horst, cineast* (Herman de Wit, ed.), pp26-30, Utrecht: Nederlands Film Festival / Amsterdam: International Theatre & Film Books, 1994.
- Besselaar, Herman (text); Jonker, Henk (photographs); *Rotterdam*, Utrecht: Bruna & Zn, 1960.
- Beusekom, Ansje van & Chamuleau, Ivo; 'Programma-overzicht', pp279-299 in: *Het Gaat Om De Film! Een Nieuwe Geschiedenis van de Nederlandsche Filmliga, 1927-1933*, Amsterdam: Bas Lubberhuizen / Nederlands Filmmuseum, 1999.
- Bijhouwer, Roy & Van Egeraat, Erick & Gall, Stefan & Engel, Henk; 'De vorm van de herhaling; Amsterdam, Rotterdam, 1930-1960; de woning en haar verkavelingsvorm', in: Barbieri, S. Umberto; *Architectuur en Planning, Nederland 1940-1980*, Rotterdam: 010 Publishers, 1983.
- Binneveld, J.M.W.; Vleesenbeek, H.H.; *Medische Faculteit Rotterdam, analyse van een experiment*, Leiden: Stenfert Kroese, 1976.
- Bishoff, Ruud; 'De Zwijgende speelfilm', pp53-104 in: *Geschiedenis van de Nederlandsche Film en Bioscoop tot 1940*, (ed. Dibbets K. & Van der Maden, F.), Houten: Het Wereldvenster, 1986.
- Bishoff, Ruud; *Hollywood in Holland: de geschiedenis van de Filmfabriek Hollandia, 1912-1923*, Amsterdam: Thoth, 1988.
- Blijstra, Reinder (ed.); *Beeld en Verbeelding; bijzonder nummer van Critisch Bulletin*, The Hague: D.A. Daamen's Uitgeversmij., 1948.
- Blijstra, Reinder; *Rotterdam, stad in beweging*, Amsterdam / Rotterdam: De Arbeiderspers, 1965.
- Blok, Frans; *Rotterdamse Bioscopen voor 1940*, scriptie architectuurgeschiedenis TH-Delft, Bouwkunde, 1985 (unpublished: library GAR, nr. XVI B41).
- Blokker, Jan; 'Twee Nieuwe Documentaires over Nederlandse Bedrijfsleven', *Algemeen Handelsblad*, 1960-03-26.
- Blokker, Jan; 'Louis van Gasteren bouwt huizen', *Algemeen Handelsblad*, 1961-10-20.
- Blom, Ivo; *Jean Desmet and the Early Dutch Film Trade*, Amsterdam: Amsterdam University Press, 2003.
- Boele, Cora; 'Familie Nijgh', pp165-169 in: *Rotterdamse Ondernemers, 1850-1950* (J. Visser, M. van Jaarsveld, P. van de Laar, M. Dicke eds.), Centrum voor Bedrijfsgeschiedenis EUR, Rotterdam: Uitgeverij De Hef, 2003.
- Boer, Niek de; *De Randstad bestaat niet. De onmacht tot grootstedelijk beleid*, Rotterdam: NAi Publishers, 1996.
- Bohannon, Paul; *How Culture Works*, New York: Free Press, 1995.
- Bolbrinker, Niels-Christian; 'Von Emulsionen, Objektiven und Tonlampen. Anmerkungen zur Entwicklung der Filmtechnik', pp301-321, in: K. Kreimeier (e.a.), *Geschichte des dokumentarischen Films in deutschland: 1919-1933*, Stuttgart: Reclam, 2005.
- Bollerey, Franziska; *Mythos Metropolis, The City as a Motif for Writers, Painters and Film Directors*, Berlin / Delft: Gebr. Mann Verlag, IHAAU Delft, 2006.
- Bolter, Jay David & Grusin, Richard; *Remediation: Understanding New Media*, Cambridge, MA: MIT Press, 2000.
- Bomans, Godfried e.a.; *Wij Bouwen*, photographs by Kees Scherer e.a., Utrecht: Bruna & Zoon, 1963.
- Bonabeau, Eric; 'Editor's Introduction: Stigmergy', pp95-96 in: *Artificial Life*, vol. 5/2, Spring 1999. http://www.stigmergicsystems.com/stig_v1/stigrefs/article1.html (2008-11-25)
- Bonabeau, Eric & Dorigo, Mario & Theraulaz, Guy; *Swarm Intelligence; From Natural to Artificial Systems*, Santa Fe Institute – Studies in the Sciences of Complexity, Oxford / New York: Oxford University Press, 1999.
- Boode, Arij de & Oudheusden, Pieter van; *De 'Hef', biografie van een spoorbrug*, Rotterdam: Uitgeverij De Hef, 1985.
- Bool, Flip; 'Rotterdam is geen illusie', pp109-116 in: *Rotterdam, Het Vijfentwintigste Jaarboek voor het Democratisch Socialisme*, Amsterdam: Mets & Schilt / Wiardi Beckman Stichting, 2004.

- Boomgaard, Jeroen & Rutten, Bart (eds.); *De Magnetische Tijd, Videokunst in Nederland, 1970-1985*, Rotterdam/Amsterdam: Nai/NIMK, 2002 [English translation: *The Magnetic Era*].
- Boon, Timothy; *Films of Fact, a history of science in documentary films and television*, London: Wallflower Press, 2008.
- Boonstra, Rommert; 'Architectuur; Prof. Dr. Weeber over de Nieuwe Truttigheid', pp16-17 in: *Hard Werken*, nr. 3, July 1979.
- Boost, Charles; 'Nederland Filmt', *De Groene Amsterdammer*, 1960-04-16.
- Boost, Charles (ed.); *Dutch Film 66/68*, Government Publishing Office, The Hague, 1969.
- Bordewijk, Ferdinand; *Blokken*, Utrecht: De Gemeenschap, 1931.
- Bordewijk, Ferdinand; *Karakter: roman van zoon en vader*, The Hague: Nijgh & Van Ditmar, 1938.
- Bordewijk, J. L.; 'Kabeltelevisie alleen is niet voldoende', pp5-7 in: *Rondvraag*, 1973/1 – *Lokale Radio en Televisie*, appendix to *Rotterdam, Officieel Tijdschrift van de Gemeente Rotterdam*, vol. 11/1, 1973.
- Born, Karin van den; 'Daan en zijn onderdanen. Een portret van de grondlegger van de SP', 2001: <http://geschiedenis.vpro.nl/programmas/2899536/afleveringen/4065772/items/4068733/> (2010-01-21)
- Bordwell, David; *On the History of Film Style*, Cambridge (MA): Harvard University Press, 1997.
- Bordwell, David & Thompson, Kristin; *Film Art, An Introduction* (International Edition), New York: McGraw-Hill, 2004.
- Bos, Alexander (e.a.); *De Stad der Toekomst, De Toekomst der Stad: een stedenbouwkundige en sociaal-culturele studie over de groeiende stadsgemeenschap*, Rotterdam: A. Voorhoeve Uitgever, 1946.
- Bosma, Adriaan; '25 jaar na de Rotterdamse havenstaking – En niet vergeten, de solidariteit...', in: *Internationale Socialisten*, #162, August 2004.
- Bouw; Rotterdam Stad in Beweging*, special edition (*overdruk*) of *Bouw*, nr. 20, 1965-05-15.
- Bouw*; 'Hergebruik' (special quire in the magazine), pp53-62 in: *Bouw*, nr. 20, 1983-10-01.
- Boyd, Robert & Richerson, Peter J.; *The Origin and Evolution of Cultures*, Oxford: Oxford University Press, 2005.
- Braak, Menno ter; 'Is de Film een Gemeenschapskunst?', pp6-8 in: *Filmliga*, nr. 3, November 1927.
- Brederoo, Nico; 'De Invloed van de Filmliga', pp183-228 in: *Geschiedenis van de Nederlandsche Film en Bioscoop tot 1940*, (K. Dibbets & F. van der Maden, eds.), Houten: Het Wereldvenster, 1986.
- Brentjens, Yvonne; *Piet Zwart, 1885-1977, Vormingenieur*, Zwolle: Waanders, 2008.
- Brinkman, Els; 'Naum Gabo', in: *Beelden in Rotterdam* (Van Adrichem, Bouwhuis, Dölle, eds.), Rotterdam: 010 Publishers, 2002.
- Brinkman, J. & Van den Broek, J. & Maaskant, H. & Van Tijen, W.; *Woonmogelijkheden in het Nieuwe Rotterdam*, Rotterdam: W.L. & J. Brusse N.V., 1941.
- Britton, John; 'Path dependence and cluster adaptation: a case study of Toronto's new media industry', pp272-297 in: *International Journal of Entrepreneurship and Innovation Management* [Inderscience Publishers], vol.7/2-5, 2007.
- Broek, Joop van den & Bakema, Jaap; 'English Summary' (of the article 'Rotterdam Ahoy'), p60 in: *Forum, Maandblad voor Architectuur en gebonden kunsten*, special edition Ahoy' Rotterdam, June-August 1950.
- Bromberg, F.J.; 'Mundo-Film: 13 Jaren Kleine Zelfstandigen; Opdrachtfilmen in stilte', p2 in: *Het Binnenhof*, 1973-08-17.
- Broos, Kees; *Architekt, Letters van Architecten* (ed. Wim Crouwel), Eindhoven: Lecturis, 1989.
- Brouwer, Aleid & C. Boone, F. de Vor, A. van Witteloostuijn; 'Organizational diversity and the growth and economic performance of cities: An empirical study in Zwolle, the Netherlands, 1850-1914' [unpublished paper], Rijksuniversiteit Groningen, 2006 www.ecomod.org/files/papers/1296.doc (2010-01-21).
- Brouwers, Simone; 'Herman van der Horst, cineast', in: *Herman van der Horst, cineast* (Herman de Wit, ed.), pp46-51, Utrecht: Nederlands Film Festival / Amsterdam: International Theatre & Film Books, 1994.
- Bruin, Dick de & Guusje Bendeler & Fred Allers (e.a.); *Nat & Droog, Nederland met andere ogen bekeken, Rijkswaterstaat 200 jaar*, Amsterdam: Architectura & Natura / Rijkswaterstaat, 1998.
- Bruno, Giuliana; *Streetwalking on a Ruined Map, Cultural Theory and the City Films of Elvira Notari*; Princeton: Princeton University Press, 1992.
- Bruno, Giuliana; *Atlas of Emotion: Journeys in Art, Architecture and Film*, London / New York: Verso, 2002.
- Brusse, H.J.; 'De bioscoop Vreeburg te Utrecht', pp3-5 in: *De 8 & Opbouw*, vol. 9/1, 1938.
- Brusse, M.T.; *Ons Huis Rotterdam, 1909-1959*, Rotterdam: Ons Huis / W.L. & J. Brusse N.V., 1960.
- Burke, Gerald; *Greenheart Metropolis- Planning the Western Netherlands*, London / New York: Macmillan & Co / St. Martin's Press, 1966.
- CALResCo; 'Self-Organizing Systems (SOS) FAQ', www.calresco.org/sos/sosfaq.htm, version 3, September 2008.

- Capra, Fritjof; 'Complexity and Life' pp33-44 in: *Special Issue on Complexity* (John Urry, ed.), *Theory, Culture & Society*, vol. 22/5, October 2005, Sage Publications.
- Casetti, Francesco; *Eye of the Century: Film, Experience, Modernity*, New York: Columbia University Press, 2008.
- Castells, Manuel; *The Rise of the Network Society*, Oxford: Blackwell Publishers, 2000 [1996].
- Certeau, Michel de; *The Capture of Speech and Other Political Writings*, (transl. Tom Conley), Minneapolis: University of Minnesota Press, 1997.
- Choay, Françoise; 'Semiotik und Urbanismus', pp43-60 in: *Die Stadt als Text, Konzept 3* (Carlini & Schneider, eds.), Tübingen: Wasmuth.
- Claassen, Tonny; *A. Bodon (1903-1993); Lichtheid en transparantie – architectuur als dienend ambacht*, Rotterdam: Stichting Bonas / NAI, 2001.
- Clarke, David B. (ed.); *The Cinematic City*, London / New York: Routledge, 1997.
- Colomina, Beatriz; *Architectureproduction*, New York: Princeton Architectural Press, 1988.
- Colomina, Beatriz; *Privacy and Publicity: Modern Architecture as Mass Media*, Cambridge (MA): MIT Press, 1994.
- Conley, Tom; *Cartographic Cinema*, Minneapolis: Minnesota University Press, 2007.
- Conti, Sergio; 'A systemic perspective on local development', pp19-45 in: *Learning from Clusters, A Critical Assessment from an Economic-Geographical Perspective*, Ron A. Boschma & Robert Kloosterman, The GeoJournal Library Vol. 80, Dordrecht: Springer, 2005.
- Cornelisse, K.; 'Witla was een verre voorganger van Rotterdam', pp1-5 in: *Rotterdam, Officieel Tijdschrift van de Gemeente Rotterdam*, vol. 9/3, 1971
- Coul, Paul op de; 'Busonis Doktor Faust als Monument künstlerischer Selbstrepräsentation', pp193-205 in: *Busoni in Berlin. Facetten eines kosmopolitischen Komponisten* (A. Riethmüller, H. Shin, eds.), Stuttgart: Steiner, 2004.
- Cox, George L.; 'Der Industriefilm – Gestern und Heute', pp322-329 in: *Filmische Mittel, Industrielle Zwecke, Das Werk des Industriefilms* (V. Hediger & P. Vonderau, eds.), Berlin: Verlag Vorwerk 8 (Band 11, Texte zum Dokumentarfilm hrs Dokumentarfilminitiative im Filmbüro NW), 2007.
- Creel, George; *How we advertised America: the first telling of the amazing story of the Committee on public information that carried the gospel of Americanism to every corner of the globe*, New York: Harper, 1920 [UvA, UB 125: FTTW C71]
- Crimson; *Re-Arch, Nieuwe Ontwerpen voor oude gebouwen*, Rotterdam: 010/Stimuleringsfonds voor architectuur, 1995a. English version: 'Re-Arch, New designs for old buildings', pp65-80 in: *Too Blessed to be depressed; Crimson Architectural Historians, 1994-2002*, Rotterdam: 010 Publishers, 2002.
- Crimson; 'Leegte', in: *50 jaar wederopbouw* (Martin Aarts, ed.), Rotterdam: 010 Publishers, 1995b. www.crimsonweb.org/spip.php?article16 (2009-09-16) English version: 'Emptiness', pp33-52 in: *Too Blessed to be Depressed; Crimson Architectural Historians, 1994-2002*, Rotterdam: 010 Publishers, 2002.
- Crimson; *Too Blessed to be Depressed; Crimson Architectural Historians, 1994-2002*, Rotterdam: 010 Publishers, 2002.
- Cubitt, Sean; *The Cinema Effect*, Cambridge (MA): MIT Press, 2004.
- Daalder, R.; 'De Witte Stad', pp 327-350 in: *Rotterdams Jaarboekje 1990 – VIII* (C.O.A. Schimmelpenninck van der Oije, ed.), Rotterdam: Gemeentelijke Archiefdienst Rotterdam, 1990.
- Damen, Hélène & Devolder, Anemie (eds.); *Lotte Stam-Beese, 1903-1988*, Rotterdam: Uitgeverij De Hef, 1993.
- D'Andrea, Jeanne (ed.); *Kazimir Malevich, 1878-1935*, Los Angeles: The Armand Hammer Museum of Art and Cultural Center, 1990.
- Debord, Guy; *La Société du spectacle; l'extrémisme cohérent des Situationnistes*, Paris: Buchet Chastel, 1967; English translation: *Society of the Spectacle*, <http://www.bopsecrets.org/SI/debord/index.htm> (2010-01-21)
- Debray, Régis; *Media Manifestos, on the Technological Transmission of Cultural Forms*, London / New York: Verso, 1996 [1994].
- Dekker, Ariëtte; *Cornelis Verolme, opkomst en ondergang van een scheepsbouwer*, Amsterdam: Bert Bakker, 2005.
- Deleuze, Gilles; *Cinema 1, The Movement Image*, London: The Athlone Press, 1992 [translation of *Cinéma 1, L'Image-Mouvement*, Paris: Les Editions de Minuit, 1983].
- Deleuze, Gilles; *Cinema 2, The Time-Image*, London: The Athlone Press, 1989; transl. of *Cinéma 2, L'Image-Temps*, Paris: Les Editions de Minuit, 1985.
- Dench, Ernest A.; *Advertising by motion pictures*, Cincinnati: The Standard Publ. Co., 1916 [UvA, UB 125: FTTW D23, available at <http://www.archive.org/details/advertisingbymot00dencmiss> (2008-02-04)]
- Derksen, Lisette; *Festivals in de culturele industrie; van alternatief naar commercieel?* [MA thesis], Maatschappijgeschiedenis / Media & Cultuur, Erasmus Universiteit Rotterdam, 2001. www.ethesis.net/festivals/festivals.htm (2008-07-29)
- Dibbets, Karel; 'Het bioscoopbedrijf tussen twee wereldoorlogen', pp229-270 in: *Geschiedenis van de Nederlandsche Film en Bioscoop tot 1940* (K. Dibbets & F. van der Maden, eds.), Houten: Het Wereldvenster, 1986.
- Dibbets, Karel; *Spreekende films: de opkomst van de geluidsfilm in Nederland 1928-1933*, Amsterdam: Otto Cramwinckel, 1993.
- Dicke, M. & Jaarsveld, P. & Laar, P. van de & Visser, J. (eds.); *Rotterdamse Ondernemers, 1850-1950*, Centrum voor Bedrijfsgeschiedenis EUR, Rotterdam: De Hef, 2003.

- Dicke, Matthijs; 'Cornelis Hendrik van der Leeuw', pp130-134 in: *Rotterdamse Ondernemers, 1850-1950* (J. Visser, M. van Jaarsveld, P. van de Laar, M. Dicke eds.), Centrum voor Bedrijfs geschiedenis EUR, Rotterdam: De Hef, 2003.
- Dicke, Matthijs; *Hoe komt wie vliegt ooit tot bedaren, M.A.G. van der Leeuw, ondernemer in het interbellum*, Rotterdam: De Hef Publishers, 2007.
- Dierikx, Marc L.J.; 'Swarttouw, François (1932-1997)', in: *Biografisch Woordenboek van Nederland*, The Hague: ING, 2005.
www.inghist.nl/Onderzoek/Projecten/BWN/lemmata/bwn6/swarttouw (2005-06-20)
- Dijkstra, Jan; *De Watermakers*, Rotterdam: Historisch Genootschap Rotterdamum / Gemeente Drinkwaterleiding, 1974.
- Dingemans, Ralph & Romme, Rian; *Nederland en het Marshall-plan; een bronnenoverzicht en filmografie, 1947-1953*, The Hague: Algemeen Rijksarchief, 1997.
- Dirks, Iris; 'Kees van der Leeuw', p154 in: *Interbellum Rotterdam, kunst en cultuur 1918-1940* (M. Halbertsma & P. van Ulzen, eds.), Rotterdam: NAI, 2001.
- Dittrich, Kathinka; 'De Speelfilm in de jaren dertig', pp105-144 in: *Geschiedenis van de Nederlandsche Film en Bioscoop tot 1940* (K. Dibbets & F. van der Maden, eds.), Houten: Het Wereldvenster, 1986.
- Dittrich, Kathinka; *Achter het doek: Duitse Emigranten in de Nederlandse Speelfilm in de Jaren Dertig*, Houten: Het Wereldvenster, 1987.
- Doane, Mary Ann; *The Emergence of Cinematic Time: Modernity, Contingency, the Archive*; Cambridge (MA): Harvard UP, 2002.
- Doesburg, Theo van; 'Abstracte filmbeelding', pp71-75 in *De Stijl*, vol. 4/5 (May) 1921.
- Donald, James; *Imagining the modern city, Minneapolis* (MN): University of Minnesota Press, 1999.
- Donaldson, Geoffrey; 'Film in Rotterdam, de eerste jaren', pp 36-41 in: *Skrien* 98, 1980.
- Donaldson, Geoffrey; *Of Joy and Sorrow, A Filmography of Dutch Silent Fiction*, Amsterdam: Nederlands Filmmuseum, 1997.
- Driel, Hans van; 'Oude Nieuwe Media', in: *E-view*, nr. 1999-1, Universiteit van Tilburg, <http://comcom.uvt.nl/e-view/99-1/driel.htm> (2010-01-21)
- Driel, Hugo van & Goey, Ferry de, *Rotterdam Cargo Handling Technology 1870-2000*, Eindhoven: Walburg Pers/Stichting Historie der Techniek, 2000.
- Duiker, Johannes; 'Naar aanleiding van de filmvoordracht van Prof. Moholy Nagy...', pp106-112 in: *De 8 & Opbouw*, vol. 4/12, 1933a.
- Duiker, Johannes; 'De heropening van het filmtheater "De Uitkijk" [by Merkelbach & Karsten] p174 in: *De 8 & Opbouw*, vol. 4/20, 1933b.
- Duivenbode, Ossip van; 'Keurmeesterproject 1979, Terugblik', in: AIR, *Reviewing Rotterdam*, article from 2006-11-27, http://airfoundation.nl/index.php?option=com_content&task=view&id=99&Itemid=73 (2007-04-12).
- Edzes, Harry; 'Ruit: Autoweg om Rotterdam heen', pp1-3 in: *Rotterdam, Officieel Tijdschrift van de Gemeente Rotterdam*, vol. 11/1, 1973.
- Edzes, Harry; 'Rotterdam, meer theaters dan ooit tevoren', pp1-5 in: *Rotterdam, Officieel Tijdschrift van de Gemeente Rotterdam*, vol. 11/3, 1973.
- Edzes, Harry; 'Ritje met de metro een toeristische attractie', pp1-7 in: *Rotterdam, Officieel Tijdschrift van de Gemeente Rotterdam*, vol. 12/3, 1974.
- Edzes, Harry; "'Video-centrum' voor peilen meningen van wijkbewoners', p17 in: *Rotterdam, Officieel Tijdschrift van de Gemeente Rotterdam*, vol. 14/4, 1976
- Eesteren, Cornelis van; 'De modelwoning in de "Bijenkorf" te Rotterdam', pp241 in: *De 8 & Opbouw*, vol.3/25, 1932.
- Elfferich, Loek & Edzes, Harry & Matthijsse, Richard; *Rondvraag, 1973/1* – [issue on:] *Lokale Radio en Televisie*, appendix to *Rotterdam, Officieel Tijdschrift van de Gemeente Rotterdam*, vol. 11/1, 1973.
- Elsaesser, Thomas; *European Cinema, Face to Face with Hollywood*, Amsterdam: Amsterdam University Press, 2005a.
- Elsaesser, Thomas; 'Die Stadt von Morgen; Filme zum Bauen und Wohnen', pp 381-409 in: K. Kreimeier (e.a.), *Geschichte des dokumentarischen Films in Deutschland: 1919-1933*, Stuttgart: Reclam, 2005b.
- Elsaesser, Thomas; 'Archive und Archäologien: der Ort des nich-fiktionalen Films in Feld der Zeitgenössischen Medien', pp34-53 in: *Filmische Mittel, Industrielle Zwecke, Das Werk des Industriefilms*, Hediger & Vonderau (eds.), Berlin: Verlag Vorwerk 8, 2007.
- Elton, Arthur; 'How we use films in Shell', published as a booklet under that title together with the article 'Shell Film Unit: Twenty-one years' by Stuart Legg, London: Shell/Chappel Press, 1957 – reprint from *Film User*, vol. 10n1 18, August 1956. [collection Nederlands Filmmuseum F765.Elto]
- Emous, Kirsten; 'Appel's raam: 25 meter lang, 6 meter hoog', pp10-14 in: *Rotterdam, Officieel Tijdschrift van de Gemeente Rotterdam*, vol. 8/2, 1970.
- Eriksen, Thomas Hylland; 'Beyond platitudes of globalisation; a review of Ulf Hannerz: *Transnational Connections: Culture, People, Places*', *Journal of the Royal Anthropological Institute*, spring 1997. <http://folk.uio.no/geirthe/Hannerz.html> (2010-01-21)
- Eriksen, Thomas Hylland; 'Some analytical dimensions of cultural complexity' (version 0.9), published by Culcom, University of Oslo, 2005-11-22, <http://folk.uio.no/geirthe/Complexity.pdf> (2010-01-21)
- Essers, G.; 'Van Pacificatie tot Vernieuwing. Het lager onderwijs in Rotterdam tijdens het interbellum', pp401-424 in: *Rotterdam's Jaarboekje*, Rotterdam: Gemeentearchief Rotterdam, 1993.

- Estourgie, A; 'Loghem, Johannes Bernardus van (1881-1940)', in *Biografisch Woordenboek van Nederland*, The Hague: ING, 2008-08-25 www.inghist.nl/Onderzoek/Projecten/BWN/lemmata/bwn6/loghem (2008-10-10).
- Ettinger, Jan van; 'Film over het werk van het Bouwcentrum', p389 in: *Bouw*, vol. 7. issue 21, 1952.
- Ettinger, Jan van; *Towards a Habitable World: Task, Problems and Methods, Acceleration*, Bouwcentrum Rotterdam, Amsterdam / London / New York / Princeton: Elsevier Publishing Company, 1960.
- Ex, Sjarel; *Lajos d'Ébneh en de avant-garde, 1923-1933*, Utrecht: Centraal Museum, 2002.
- Eyck, Aldo van; 'Bij het teken van de tentoonstelling', pp14-15 in: *Forum, Maandblad voor Architectuur en gebonden kunsten*, special edition Ahoy' Rotterdam, June-August 1950.
- Fear, Bob; *Architecture and Film II (Architectural Design, 70/1)*: pp6-96, London: Academy Editions, 2000.
- Fitzmaurice, Tony & Shiel, Mark (eds.); *Cinema and the City: Film and Urban Societies in a Global Context* (Studies in Urban and Social Change), Oxford: Blackwell, 2001.
- Fitzmaurice, Tony & Shiel, Mark (eds.); *Screening the City*, London / New York: Verso, 2003.
- Fleener, M. Jayne e.a. (eds.); *Chaos, Complexity, Curriculum, and Culture; a Conversation*, New York: Peter Lang Publishing, 2005.
- Fountain, Clarke; 'L'Alpagueur', *All Movie Guide; New York Times* > movies http://movies2.nytimes.com/gst/movies/movie.html?v_id=126354 (April 2006)
- Friedberg, Anne; 'Urban mobility and cinematic visuality: the screens of Los Angeles – endless cinema or private telematics', pp183-204 in: *Journal of Visual Culture*, Vol. 1/2, 2002.
- Gaag, Stef van der & Hans Hazenak & Enneke Sixma & Uwe Sörensen (eds.); *Het Oude Westen Rotterdam, laboratorium van de stadsvernieuwing*, Rotterdam: 010 Publishers, 1993.
- Gaemers, Carin; *Achter de schermen van de kunst: de Rotterdamse Kunstsichting, 1945-1995*, Rotterdam: De Hef, 1996.
- GAR (Gemeente Archief Rotterdam); *De Werkende Mens, deel 2 – gezien door F.H. van Dijk, 1920-1960*, GAR/Fotobiënnale, Rotterdam, 1988.
- Gargiani, Roberto; *Rem Koolhaas/OMA*, Lausanne: EPFL Press, 2008.
- Gast, Koos de; 'Rotterdam door Hilversum en Bussum achtergesteld', pp9-10 in: *Rondvraag, 1973/1 – Lokale Radio en Televisie*, appendix to *Rotterdam, Officieel Tijdschrift van de Gemeente Rotterdam*, vol. 11/1, 1973.
- Gelder, Henk van; *Abraham Tuschinski*, Amsterdam: Nijgh & Van Ditmar, 1996.
- Gelderen, W. van; 'Over de Opbouw-tentoonstelling', pp103-104 in: *De 8 & Opbouw*, vol. 5/12, 1934.
- Gelderen, W. van; 'Scholenbouw; School voor Vrouwenarbeid, Koningsveldstraat te Rotterdam; Architect: Ir. J.B. van Loghem', pp95-97 in: *De 8 & Opbouw*, vol. 6/9, 1935.
- Gelderen, W. van; 'Rotterdams Boulevard De Coolsingel', p100 in: *De 8 & Opbouw*, vol.7/9, 1936.
- Gelderen, W. van; 'Tentoonstelling "Ontdek uw stad" te Rotterdam', pp203-206, in: *De 8 & Opbouw*, vol. 9/21, 1938.
- Gell, Alfred; *Art and Agency: An Anthropological Theory*, Oxford: Clarendon Press, 1998.
- Gellner, Ernest; *Postmodernism, Reason and Religion*, London: Routledge, 1992.
- Ghirardo, Diane; *Architecture after Modernism*, London: Thames & Hudson, 1996 [UvA, UB]
- Giersbergen, Wilma van; 'De collecties van de Topografisch-historische Atlas van het Gemeentearchief Rotterdam (GAR)', in: *RKDBulletin*, bulletin van het Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie, The Hague: December 2005. [digital publication by the Vereniging 'De Topografisch-Historische Atlas', www.vtha.nl] > publicaties (visited: 2008-07-10)
- Goey, Ferry de; 'Hendrik Hubertus de Klerk', pp124-126 in: *Rotterdamse Ondernemers, 1850-1950* (J. Visser, M. van Jaarsveld, P. van de Laar, M. Dicke eds.), Centrum voor Bedrijfsgechiedenis EUR, Rotterdam: Uitgeverij De Hef, 2003.
- Goey, Ferry de; 'De Haven van Rotterdam in de periode 1945-1970', pp42-55, in: *Kranen over de wal. De grote Rotterdamse metaal- en havenstaking van 1970* (Sjaak van der Velden, ed.), Amsterdam: Aksant / Vakbondshistorische Vereniging, 2005.
- Gold, John R. & Ward, Stephen V.; 'Of plans and Planners: Documentary Film and the Challenge of the Urban Future, 1935-52', pp59-82 in: *The Cinematic City* (David B. Clarke, ed.), London: Routledge, 1997.
- Graadt van Roggen, Coen J.; 'Rotterdam en de Film', in: *Het Boek van Rotterdam, wat niet in Baedeker staat* (H.A. Meerum Terwogt & H. Vlugg, eds.), Amsterdam: Strengholt Uitgeverij, 1931.
- Graaff, Chris de; "'Wij Bouwen" van Joris Ivens', p41-43 in: *Filmliga*, 1930, vol. 3/3-4 (January).
- Groenendijk, Paul; *Gemeente Rotterdam > Architectuur*, Rotterdam: City Informatiecentrum (CIC) (www.cic.rotterdam.nl), Architectuur Instituut Rotterdam (AIR), Rotterdam Marketing, 2004. <http://www.wonen.rotterdam.nl/smartsite2041457.dws> (2010-01-21)
- Groenendijk, Paul & Vollaard, Piet; *Guide to Modern Architecture in the Netherlands*; 010 Publishers, Rotterdam, 1998.

- Groenendijk, Paul & Vollaard, Piet; *Architectural guide to Rotterdam*; Rotterdam: 010 Publishers, 2004.
- Groenendijk, Paul & Vollaard, Piet / photography Rook & Nagelkerke; *Architectural Guide to Rotterdam*, Rotterdam: 010, 2007.
- Groenewegen, J.H.; 'Die Stadt von Morgen', film van Svend Noldan, p154 in: *De 8 & Opbouw*, vol. 3 issue 14, 1932.
- Gunning, Tom; 'Ontmoetingen in verduisterde ruimten, De alternatieve programmering van de Nederlandse Filmliga', pp217-263 in: *Het Gaat Om De Film! Een Nieuwe Geschiedenis van de Nederlandse Filmliga, 1927-1933*, (Gunning, Linssen, Schoots, eds.), Bas Lubberhuizen / Filmmuseum, 1999.
- Haan, Jitze de, *Polygoon spant de kroon, de geschiedenis van filmfabriek Polygoon, 1919-1945*, Amsterdam: Cramwinckel, 1995.
- Hagener, Malte; *Avant-Garde Culture and Media Strategies; The Networks and Discourse of the European Film Avant-Garde, 1919-1939* [dissertation], Amsterdam: ASCA / Universiteit van Amsterdam, 2005.
- Hagener, Malte; 'Licht, Kamera, Reflektion; Das Wunder von Jena und die Industriefilmproduktion ber Carl Zeiss', pp281-292 in: *Filmische Mittel, industrielle Zwecke* (Vinzenz Hediger, Patrick Vonderau eds.), Berlin: Vorwerk 8, 2007.
- Hajema, Lucas Heling; *De glazenwassers van het bestuur: lokale overheid, massamedia, burgers en communicatie, Groningen in landelijk perspectief 1945-2001* [dissertation], Groningen: RUG, Faculty of Arts, 2001. <http://dissertations.ub.rug.nl/faculties/arts/2001/l.h.hajema/> (2008-07-08)
- Hajer, Maarten & Reijndorp, Arnold; *Op Zoek Naar Nieuw Publiek Domein* [English edition: *In Search of a New Public Domain*], Rotterdam: NAI Publishers, 2001.
- Halbertsma, Marlite & Ulzen, Patricia van (eds.); *Interbellum Rotterdam, kunst en cultuur 1918-1940*, Rotterdam: NAI, 2001.
- Halbertsma, Marlite; 'Retourtje Blijdorp via Antwerpen en New York. Rotterdam op reis', pp203-234 in: *Interbellum Rotterdam* (M. Halbertsma & P. van Ulzen, eds.), Rotterdam: NAI, 2001.
- Hammel, Pietro; *Unsere Zukunft: die Stadt*, Frankfurt a.M: Suhrkamp Taschenbuch, 1972.
- Hannerz, Ulf; *Exploring the City, Inquiries toward an urban anthropology*, New York: Columbia University Press, 1980.
- Hannerz, Ulf; *Cultural Complexity: Studies in the Social Organization of Meaning*, New York: Columbia University Press, 1992.
- Hannerz, Ulf; *Transnational Connections, Culture, People, Places*, London: Routledge, 1996.
- Harbord, Janet; *The Evolution of Film, Rethinking Film Studies*, Cambridge (UK) / Malden (MA): Polity Press, 2007.
- Hasselt, Laura van (e.a.); 'De geboorte van de VUT', *Andere Tijden*, VPRO television/website, 2004-10-05. <http://geschiedenis.vpro.nl/attachment.db/19367062/>
- Havenherstel Rotterdam; *Het Herstel der Kademuren in de Rotterdamsche Zeehavens / Herstel Kademuren Rotterdamsche Zeehavens*, photographs by Jan Kamman, design by Thijs Mauve, production by 'Clichéfabriek Gravura' (The Hague) and Drukkerij Trio (The Hague), Rotterdam: Havenherstel Rotterdam, 1949.
- Hazewinkel, Fernande & Schaaf, Ben van der (eds.); *De Stad aan de man gebracht, vijftig jaar Gemeenteverlichting in Rotterdam*, Rotterdam: Verlichting Bestuursdienst Rotterdam, 1996.
- Hediger, Vinzenz & Vonderau, Patrick (eds.); *Filmische Mittel, Industrielle Zwecke, Das Werk des Industriefilms*, Berlin: Verlag Vorwerk 8 (Band 11, Texte zum Dokumentarfilm hrs Dokumentarfilminitiative im Filmbüro NW), 2007.
- Heer, Jan de; 'Architectuur en serie, stropen – stempels – plekken', in: *Architectuur en Planning, Nederland, 1940-1980* (Umberto Barbieri ed.), Rotterdam: Uitgeverij 010, 1983.
- Heijs, Jan; *Filmliga 1927-1931* [fascimile reprint], Sun, Nijmegen, 1982.
- Heijs, Jan & Westra, Frans; *Que le Tigre Danse. Huub Bals een biografie*, Amsterdam: Otto Cramwinckel, 1996.
- Heijs, Jan; 'Column: Bijenkorf', *Filmkrant*, nr. 274, February 2006. www.filmkrant.nl/av/org/filmkran/fk274/heijs274.html
- Helderman, Coen; 'Familie Veder', pp247-251 in: *Rotterdamse Ondernemers, 1850-1950* (J. Visser, M. van Jaarsveld, P. van de Laar, M. Dicke, eds.), Centrum voor Bedrijfsgechiedenis EUR, Rotterdam: Uitgeverij De Hef, 2003.
- Hellweg, Claudine; 'Pablo Picasso', pp186-187 in: *Beelden in Rotterdam*, (Jan van Adrichem, Jelle Bouwhuis, Mariette Dölle, eds.), Rotterdam: CBK, 010 Publishers, 2002.
- Henderson, Susan R. (ed.); 'Architecture and Theosophy, An Introduction' in: *Architronic, The Electronic Journal of Architecture*, V8/1 January, 1999 – <http://architronic.saed.kent.edu>.
- Hendriks, Annemieke; 'Eva Besnyö over Leni Riefenstahl', in: *De Groene Amsterdammer*, 2002-08-17, http://www.groene.nl/2002/0233/ah_besnyo.html
- Hendriks, Annemieke; *De pioniers. Interviews met 14 wegbereiders van de Nederlandse cinema*, Amsterdam: Uitegeverij International Theatre & Film Books, 2006.
- Herpen, J.J. van; Jordaan, Leendert Jurriaan (1885-1980), in: *Biografisch Woordenboek van Nederland 2*, The Hague: ING, 1985 – www.inghist.nl/Onderzoek/Projecten/BWN/lemmata/bwn2/jordaan (2008-03-13).
- Heuvel, Dirk van den & Steigenga, Madeleine & Triest, Jaap van; *Lessons: Tupker-Risselada, a double portrait of architectural education, 1953/2003*, Nijmegen: SUN, 2003.

- Heuvel, Wim van; *Structuralism in Dutch Architecture*, Rotterdam: 010 Publishers, 1992.
- Heynen, Hilde; *Architecture and Modernity, a critique*, Cambridge (MA): MIT Press, 1999.
- Heynen, Hilde; 'Gender en architectuur', pp715-722 in: '*Dat is architectuur*', *sluutelteksten uit de twintigste eeuw* (Hilde Heynen e.a., eds.), Rotterdam: 010, 2001.
- Hillebrecht, Rudolph; 'Synthese tussen nieuwe vormen en eigen bouwkundige traditie', pp2-5, in: in: *Rotterdam, Officieel Tijdschrift van de Gemeente Rotterdam*, vol. 3/2, 1964.
- Hinte, Ed van (ed.); *Henk Elenga / Index*, Rotterdam: 010 Publishers, 2000.
- Hoekstra, Hans; 'Vijftig Jaar Televisie', in: *Het Parool*, Dossiers: <http://www.parool.nl/dossiers/tv/>, 2001 (visited: 2007-05-27).
- Hofstede, Bart; *De Nederlandse Cinema Wereldwijd: De Internationale Positie van de Nederlandse Film*, Amsterdam: Boekmanstudies, 2000.
- Hogekamp, Bert; 'De Schoolbioscoop', pp42-45 in: *Skrien 140*, Feb. / Mar. 1985.
- Hogekamp, Bert; 'De Russen komen! Poedowkin, Eisenstein en Wertow in Nederland', pp46-49 in: *Skrien 144*, Nov. / Dec. 1985.
- Hogekamp, Bert; 'De documentaire Film in Opkomst', pp145-182 in: *Geschiedenis van de Nederlandsche Film en Bioscoop tot 1940*, (K. Dibbets & F. van der Maden, eds.), Houten: Het Wereldvenster, 1986.
- Hogekamp, Bert; *De Nederlandsche documentaire film, 1920-1940*, Amsterdam: St. Film en Wetenschap / Van Genneep, 1988.
- Hogekamp, Bert; 'Staveren, David van' pp208-211 in: BWSA 6, 1995. <http://www.iisg.nl/bwsa/bios/staveren.html> (2008-11-02).
- Hogekamp, Bert; *De Documentaire Film 1945-1965, de bloei van een filmgenre in Nederland*, Rotterdam: 010 Publishers, 2003.
- Hogekamp, Bert; *Jan Hin, filmmaker van het verlangen*, Hilversum: Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid, 2004.
- Holsappel, Eveline; *Ida Falkenberg-Liefrinck. De Rotanstoel als opmaat voor een betere wooninrichting*, Rotterdam: Bonas, 2000.
- Homma, Harry & Hoeksema, Bram; *Doorbraak aan de Maas, de havenstaking 1979*, Amsterdam: Uitgeverij Pegasus, 1979.
- Hoogstad, Jan; *Ruimtetijdbeweging, prolegomena voor de architectuur*, The Hague: SDU Uitgeverij, 1990.
- Hoogstraten, Dorine van; *Villa's in Nederland, onder architectuur gebouwde huizen 1900-2000*, Rijswijk: Atrium, 2000.
- Hooiring, Ed; Oosterwijk, Bram; Regt, Wim de; Soeters, Hans; *Dwalers en Dweilers, Verslag van wilde staking Rotterdam 1979*, Rotterdam: Rotterdams Nieuwsblad [book publication], October 1979.
- Houwen, Paula van der; *Stimuleren van ontwikkeling; Stichting Bevordering van Volkskracht, 1923-1998; De Geschiedenis van een Rotterdams Particulier Fonds*, Rotterdam: Stichting Bevordering van Volkskracht, 1998.
- Huijts, Johan; 'Film als Gemeenschapskunst', pp9-10 in: *Filmliga*, nr. 6, February 1928.
- Huijts, Johan; 'Filmliga Rotterdam (1927-1933)', p264-288 in: *Rotterdams Jaarboekje 1975*, Rotterdam: W.L & J. Brusse, 1975.
- Huygens, G.W.; 'Willem Adriaan Wagener', pp203-207 in: *Jaarboek van de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde* [1970], online publication by Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren (dbnl.nl), 2005 – http://www.dbnl.org/tekst/_jaa003197001_01/_jaa003197001_01_0022.htm (2008-03-20)
- Idsinga, Ton & Schilt, Jeroen; *Architect W. van Tijen, 1894-1974*, The Hague: Staatsuitgeverij, 1988.
- Jacobs, Steven; *The Wrong House; The Architecture of Alfred Hitchcock*, Rotterdam: 010 Publishers, 2007.
- Jameson, Fredric; *The Geopolitical Aesthetic, Cinema and Space in the World System*, Bloomington / London: Indiana University Press / BFI, 1992.
- Janssen, Rob; 'Interview dominee Hans Visser; De Kerk moet ook de straat op om een vuist te maken', in: *Tribune*, vol. 1999/7 www.sp.nl/nieuws/tribune/9907/interview.stm (2010-01-21)
- Jarvie, Ian; *Philosophy of the Film; Epistemology, Ontology, Aesthetics*; New York & London: Routledge & Kegan Paul, 1987.
- Jenkins, Henry; *Convergence Culture: Where Old and New Media Collide*, New York: New York University Press, 2006.
- Johnson-Marshall, Percy E.A.; 'Belangrijk, dat Rotterdam zijn ervaringen met anderen deelt', pp5-6, in: *Rotterdam, Officieel Tijdschrift van de Gemeente Rotterdam*, vol. 3/2, 1964.
- Jong, Anouk de; 'Witteveen, Willem Gerrit', p233 in: *Interbellum Rotterdam* (M. Halbertsma & P. van Ulzen, eds.), Rotterdam: NAI, 2001.
- Jong, Joop de; *Rotterdam 1940-1945, in foto's en amateurfilms* [including DVD], Haarlem: Focus, Rotterdam: Historisch Museum Rotterdam, 2005.
- Jongkoen, C. & Creveld, S. van (e.a.); *Gedenkboek; Geschiedenis van de Nationale hulppactie Roode Kruis, H.A.R.K.; haar ontstaan, haar groei, haar inrichting, haar werkzaamheid*, Rotterdam: Stichting Nationale Hulppactie Roode Kruis H.A.R.K. [Wageningen: N.V. Drukkerij Vada], 1948.
- Jonker, Leonor; 'Worden, niet zijn', het verhaal Wim 'Oscar' Langenhoff en The New Electric Chambre Music Ensemble [student thesis, supervision: Geraldien von Frijtag], Faculteit Geesteswetenschappen, Geschiedenis, Universiteit Utrecht, 2008-06-27. <http://207.234.238.87/upload/pdf/Worden-niet-zijn-ultracorrect.pdf> (2008-11-04).

- Kamphuis, Fred & Ole Schepp; *George Pal in Holland, 1934-1939*, The Hague: Holland Animation / Kapsenberg, 1983.
- Kappert, Hinke; *Stageverslag naar aanleiding van onderzoek naar het Lijnbaancentrum en de LBC-collectie bij MonteVideo/TBA* [study report], Kunstgeschiedenis en Archeologie, Vrije Universiteit van Amsterdam, 2001 (?). [Nederlands Instituut voor Mediakunst (NIMK) / Montevideo, Amsterdam – collection Lijnbaancentrum]
- Keller, Hans; 'Voetnoten bij een oeuvre', in: *Herman van der Horst, cineast* (Herman de Wit, ed.), pp16-23, Utrecht: Nederlands Film Festival / Amsterdam: International Theatre & Film Books, 1994.
- Kessler, Frank & Masson, Eef; 'Schichtkäse, Zur Problematik des Industriefilms als Genre', pp73-82 in: *Filmische Mittel, industrielle Zwecke* (Vinzenz Hediger, Patrick Vonderau eds.), series: Texte zum Dokumentarfilm, Berlin: Vorwerk 8, 2007.
- Kézdi-Kovács, Zsolt; *Magyar filmek a világban - Hungarians in Film*, Budapest: Magyar Filmunió, 1996 [ISBN 963-04-7134-5]
- Kijzer, P; 'Tusschen Aankomst en Vertrek', p124 in: *Lichtbeeld en Cultuur*, 15/8, August 1938.
- Kingma, Jur; [review] 'Hugo van Driel en Ferry de Goey, Rotterdam Cargo Handling Technology 1870-2000', *Historisch Huis*, 2002. <http://www.historischhuis.nl/recensies/recensie37.html> (2006-04-03)
- Klein, Aart (photography); Besselaar, Herman (text); *Amsterdam Rotterdam, Twee Steden Rapsodie*, Baarn: Eerste in den Toren, 1959.
- Klein, Norman & Manovich, Lev; 'The Freud-Lissitzky Project', 2003. www.artmargins.com/content/eview/manovich4.html
- Klein, Norman, *Scripted Spaces: The Chase and The Labyrinth*, Exhibition by Norman Klein at Haus.0 / Künstlerhaus Stuttgart (1999-06-08 – 07-25). www.haussite.net/set.php?page=http://www.haussite.net/haus.0/PROGRAM/INFO_1999/klein.htm (2010-01-21)
- Kleinknecht, A. & C.W.M. Naastepad; 'Opties voor de vakbeweging in een kleine open economie. Loonkosten en internationaal concurrentievermogen', pp87-97 in: S. van der Velden (ed.), *Kranen over de wal. De grote Rotterdamse metaal- en havenstaking van 1970*, Amsterdam: Aksant / Vakbondshistorische Vereniging, 2005.
- Kleppe, Martijn; *Tot Icoon Verheven; Een onderzoek naar de verheffing van maatschappelijke gebeurtenissen tot fotografische iconen van de recente Nederlandse geschiedenis*, master thesis, Faculteit der Historische- en Kunstwetenschappen, Erasmus Universiteit Rotterdam, 2004. www.ethesis.net/icoon/icoon_hfst_4.htm
- Klerk, Len de; *Particuliere Plannen; Denkbeelden en initiatieven van de stedelijke elite inzake de volkswoningbouw en de stedenbouw in Rotterdam, 1860-1950*, Rotterdam: Nai Uitgevers, 1998.
- Klerk, Len de & Moscoviter, Herman; 'En dat al voor de arbeidende klasse'; *75 jaar Volkshuisvesting Rotterdam*, Rotterdam: 010, 1992.
- Kloos, Maarten; *Jan Versnel*, Amsterdam: Focus, 1997.
- Kloppers, A.G.; 'In simpele metalen kast: stemmen en geluiden voor de toekomst', pp7-10 in: *Rotterdam, Officieel Tijdschrift van de Gemeente Rotterdam*, vol. 3/2, 1964.
- Knabb, Kenn (ed.); *Situationist Anthology*, Bureau of Public Secrets, Berkeley, 1981.
- Knegtmans, Peter Jan; 'Albarda, Johan Willem', pp1-7 in: BWSA 5, 1992 – www.iisg.nl/bwsa/bios/albarda.html (2008-11-02)
- Koch, André; 'W. H. Gispen' (e.a.) pp59-60 and pp170-193 in: *Van Nelle, Monument van de Vooruitgang*, (Backer, Anne Mieke & Camp, D'Laine & Dicke, Matthijs, eds.); Rotterdam: De Hef Publishers, 2005.
- Koolhaas, Rem & Garrel, Betty van; 'De stad van de toekomst. HP-gesprek met Constant over New Babylon', pp 14-15 in: *Haagse Post*, 1966-08-06.
- Koolhaas, Rem & Mau, Bruce; *S, M, L, XL*, Rotterdam: 010 Publishers, 1995.
- Koolhaas, Rem; 'Junkspace', in: *OMA@work* (Nobuyuki Yoshida, ed.), Architecture and Urbanism, Special Issue, May 2000 (Tokyo: A+U Publishing).
- Koot, Roman; 'De Hef en het imago van de modernste stad van Nederland', pp21-44 in: *Interbellum Rotterdam* (M. Halbertsma & P. van Ulzen, eds.), Rotterdam: NAi, 2001.
- Kopytoff, Igor; 'The cultural biography of things: commoditization as process', pp64-91 in: *The Social Life of Things, Commodities in Cultural Perspective* (Arjun Appadurai, ed.), Cambridge University Press, Cambridge, 1986.
- Kraayvanger, H.M.; *Hoe zal Rotterdam Bouwen?*, nr. 2 from the series "Hoe Bouwen Wij Rotterdam", Rotterdam: Rotterdamsche Gemeenschap, 1946.
- Kramer, B.J.K.; 'Particuliere woningbouw in Rotterdam-Zuid', pp188-189 in: *Bouwbedrijf*, vol 6/10, 1929.
- Kreiken, H.G.C.; *Toelichting Onderwijs Film, Vogellevens in en om Rotterdam* (37pp), Rotterdam: Gemeente Drukkerij, 1930. [library GAR: XXII F54]
- Kühnel, Klaus (ed.), 'Der Mensch ist ein sehr seltsames Möbelstück'. – *Biographie der Innenarchitektin Liv Falkenberg-Liefrinck* [= Autobiographien, Bd. 24], Trafo Verlag, 2006.
- Laar, Paul van de; 'Bouwen, breken en dempen om te bewegen', pp175-195 in: *Op de groei Gemaakt; "Gerieflijkheden voor een wel-ingerichte stad"* (H. Moscoviter, ed.), Rotterdam: Gemeentewerken Rotterdam, 1996.
- Laar, Paul van de; *Stad van Formaat, Geschiedenis van Rotterdam in de negentiende en twintigste eeuw*, Zwolle: Waanders Uitgevers, 2000.
- Laar, Paul van de; 'Recensie 156' [review of *Kranen over de wal. De grote Rotterdamse metaal- en havenstaking van 1970*, by S. van der Velden, ed.], *Kroniek 151*, Rotterdam: Roterodamum, 2005.

- Lambla, Ken; 'Abstraction and Theosophy: Social Housing in Rotterdam, The Netherlands', in: *Architecture and Theosophy* (S. Henderson, ed.), *Architronic, The Electronic Journal of Architecture* V8/1 January, 1999 – <http://corbu2.caed.kent.edu/architronic/v8n1/> (2008-07-08).
- Lammers, A.; 'Brusse, Marie Joseph (1873-1941)', in: *Biografisch Woordenboek van Nederland 2*, The Hague: ING, 1985/2008. www.inghist.nl/Onderzoek/Projecten/BWN/lemmata/bwn2/brusse
- Lamster, Mark; *Architecture and Film*, New Jersey: Princeton Architectural Press, 2000.
- Landré, Joop; *Joop Landré vertelt, een anekdotische autobiografie*, Cadier en Keer: Uitgeverij 60+ Vof, 1994.
- Lange, G.C.; 'Ruim baan voor Rotterdam/Randstad', pp11-15 in: *Rotterdam, Officieel Tijdschrift van de Gemeente Rotterdam*, vol. 3/2, 1964.
- Latour, Bruno; 'On Recalling ANT', published by the Department of Sociology, Lancaster: Lancaster University, July 1997, www.comp.lancs.ac.uk/sociology/papers/Latour- (2006)
- Lauwerier, Hans; *Fractals, meetkundige figuren in eindeloze herhaling*, Aramith Uitgevers, Amsterdam, 1987.
- Law, John; 'Topology and the Naming of Complexity', published by the Centre for Science Studies, Lancaster: Lancaster University, July 1997 www.comp.lancs.ac.uk/sociology/papers/Law-Topology-and-Complexity.pdf
- Lebas, Elizabeth; 'The Clinic, the Street and the Garden: Municipal Film-making in Britain Between the Wars', pp138-151 in: *Spaces in European Cinema*, M. Kostantarakos (ed.), Intellect, Exeter, 2000.
- Lebas, Elizabeth; 'Sadness and Gladness: The Films of Glasgow Corporation, 1922-1938', pp27-45 in: *Film Studies*, issue 6, 2005.
- Lebas, Elizabeth; 'Glasgow's Progress: the Films of Glasgow Corporation, 1938-1978', pp34-53 in: *Film Studies*, issue 10, 2007.
- Lebbink, Jan (ed.); Molkenboer, Kees (photography); Schmidt, L.W. (text); *De Stad van Erasmus; Tijdsbeeld van Rotterdam*, Amsterdam: Bezige Bij, 1952.
- Legg, Stuart; 'Shell Film Unit: Twenty-one years', published as a booklet under that title together with the article 'How we use films in Shell' by Sir Arthur Elton, London: Shell/Chappel Press, 1957 – reprint from *Sight and Sound*, vol. 23n4, April-June 1954. [collection Nederlands Film Museum F765.Elto]
- Lenoir, Timothy; 'All But War Is Simulation: The Military Entertainment Complex', *Configurations*, Vol 8 (2000), pp 289-335 www.stanford.edu/dept/HPST/TimLenoir/Publications/Lenoir_AllButWarIsSimulation.pdf
- Lichtenauer, W.F.; 'Veder, Anthony (1914-1967)', in: *Biografisch Woordenboek van Nederland*, The Hague: 2007. www.inghist.nl/Onderzoek/Projecten/BWN/lemmata/bwn2/vedera (last visited: 2008-07-31)
- Lichtenauer, W.F.; 'Ringers, Johannes Aleidis (1885-1965)', in *Biografisch Woordenboek van Nederland*, The Hague: 2008. <http://www.inghist.nl/Onderzoek/Projecten/BWN/lemmata/bwn1/ringers> [2008-03-13]
- Lier, Frans van; 'Televisier Exclusief: Alle namen en feiten rondom het TV-eiland', in: *Televisier*, AVRO, October 1963. www.schrield.nl/radio/artikelen/zeezender/RTVnoordzee/televisier/196310xx/index.htm (2008-04-03)
- Limperg, K.; 'Het nieuwe bouwen zonder steen, staal en glas, maar door middel van lichtprojecties', pp126-128 in: *De 8 & Opbouw*, vol. 10 issue 12, 1939-06-10.
- Linssen, Céline; "Unaniem Rot Stop Hedenavond Vergaderen." De geschiedenis achter de schermen van de Nederlandsche Filmliga', pp15-147 in: *Het Gaat Om De Film! Een Nieuwe Geschiedenis van de Nederlandsche Filmiga, 1927-1933*, (Gunning, Linssen, Schoots, eds.), Bas Lubberhuizen / Nederlands Filmmuseum, 1999.
- Livesey, Graham; 'The Van Der Leeuw House: Theosophical Connections With Early Modern Architecture', in: *Architecture and Theosophy* (Susan R. Henderson, ed.), *Architronic, The Electronic Journal of Architecture* V8/1 Jan. 1999. <http://corbu2.caed.kent.edu/architronic/v8n1/> (2008-07-08).
- Loghem, Han van; 'Brugontwerp voor Rotterdam', p197-208 in: *De 8 & Opbouw*, vol. 6/19, 1935.
- Loghem, Han van; 'De Maastunnel te Rotterdam', p128-131 in: *De 8 & Opbouw*, vol. 7/11, 1936.
- Loghem, Han van; 'Brug of tunnel; Rotterdamsch oeververbinding', in: *De Groene Amsterdammer*, 1936-11-28.
- Loghem, Han van; 'De stad zonder Kunst', p103-105 in: *De 8 & Opbouw*, vol. 7/9, 1936.
- Luhmann, Niklas; 'Globalization or world society: how to conceive of modern society?', *International Review of Sociology* 7(1), pp67-79, March 1997 – www.generation-online.org/p/fluhmann2.htm (visited 2010-01-21)
- Luhmann, Niklas; *Art as a Social System*, Stanford (CA): Stanford University Press, 2000a [transl. of *Die Kunst der Gesellschaft*, 1995].
- Luhmann, Niklas; *The Reality of Mass Media*, Stanford: Stanford University Press, 2000b [1995].
- Luhr, William & Lehman, Peter; 'Experiment in Terror: Dystopian Modernism, the Police Procedural, and the Space of Anxiety', pp176-193 in: *Cinema and Modernity* (Murray Pomerance, ed.), New Brunswick, New Jersey, London: Rutgers University Press, 2006.
- Lunenfeld, Peter (organiser); *Scripted Spaces, An ITA Conference on Entertainment Design, Narrative Architecture, and Virtual Environments* [review by Tara McPherson; 'Making Space', *Convergence*, vol. 5/2, 1998], Institute for Technology and Aesthetics (ITA) / Art Center College of Design, Pasadena (CA), 1998.
- Maan, Dick; *Paul Schuitema, Visual Organizer*, Rotterdam: 010 Publishers, 2006.

- Mackenzie, Adrian; 'The Problem of the Attractor, A Singular Generality between Sciences and Social Theory', pp45-65 in: *Special Issue on Complexity* (J. Urry, ed.), *Theory, Culture & Society*, vol. 22/5, October 2005, Sage Publications.
- Maden, Frank van der; 'De Komst van de Film', pp11-52 in: *Geschiedenis van de Nederlandsche Film en Bioscoop tot 1940*, (ed. Dibbets K. & Van der Maden, F.), Het Wereldvenster, Houten.
- Magnée, R.; *Willem M. Dudok*, Amsterdam: G. van Saane Lectura Architectonica, Bussum: F.G. Kroonder, 1954
- Man, Hanneke de; 'Ossip Zadkine, De Verwoeste Stad', pp200-2001 in: *Beelden in Rotterdam* (Adrichem, Jan van; Bouwhuis, Jelle; Dölle, Mariette, eds.), Rotterdam: 010 Publishers, 2002.
- Manners, Robert A.; 'Julian Haynes Steward', in: *Biographical Memoirs*, Vol. 69, 1996, National Academies Press / National Academy of Sciences; <http://www.nap.edu/readingroom/books/biomems/jsteward.html> (2007-08-05)
- Manovich, Lev; 'The poetics of augmented space', in: *Visual Communication*, vol. 5/2, 219-240, Sage Publications, 2006. <http://vcj.sagepub.com/cgi/content/refs/5/2/219> (2010-01-21)
- Marlet, Gerard (Atlas voor Gemeenten); Woerkens, Clemens van (Atlas voor Gemeenten); Mulder, José (SEO); Poort, Joost (SEO); *Het Economisch Belang van Reclame* (SEO-rapport nr. 853, ISBN 90-6733-312-3), Amsterdam: Centrum Merk en Communicatie; Amsterdam: Stichting Economisch Onderzoek (SEO); Utrecht: Stichting Atlas voor Gemeenten, 2006.
- Marquette, Catherine; 'Cultural Ecology', in: *Theory in Anthropology* (Richard Wilk, ed.), website of the 'Proseminar in Sociocultural Anthropology' [since 1996], Indianapolis (IN): Indiana University, <http://www.indiana.edu/~wanthro/eco.htm> (2006-09-07)
- Marks, Laura U.; *The Skin of the Film: Intercultural Cinema, Embodiment, and the Senses*, Durham / London: Duke University Press, 2000.
- Marshall, Stephen; *Cities, Design & Evolution*, New York / London: Routledge, 2009.
- Matthijse, Richard; 'Rotterdam Communicatie C'70; Feestelijke ontmoeting van mens en stad', pp1-5 in: *Rotterdam, Officieel Tijdschrift van de Gemeente Rotterdam*, vol. 7/4, 1969.
- Matussek, Matthias & Kronsbein, Joachim; 'Spiegel Interview with Dutch Architect Rem Koolhaas; "Evil Can also Be Beautiful"', *Der Spiegel* (13), 2006-03-27 – Spiegel Online International www.spiegel.de/international/spiegel/0,1518,408748,00.html (2010-01-21)
- McLeod, Mary; 'Everyday and "other" spaces', pp1-37 in: *Architecture and Feminism* (D. Coleman, E. Danze, C. Henderson, eds.), New York: Princeton Architectural Press, 1996.
- McGrath, Stacy; 'Ecological Anthropology', *Anthropological Theories: A Guide Prepared By Students For Students* (M. Murphy, ed.), Dept. of Anthropology, College of Arts and Sciences, Univ. of Alabama [since 2001] www.as.ua.edu/ant/Faculty/murphy/ecologic.htm (2007-08-09)
- Meijer, Jan; 'In een kooi omhoog naar de Tellem-grotten; het tweede leven van architect Herman Haan', pp20-21 in: *Rotterdam, Officieel Tijdschrift van de Gemeente Rotterdam*, vol. 2/3, 1964.
- Meijer, Jan & Van Oosten, Annemiek; 'Wijk 20, boeiende film over onzekere toekomst Feijenoord', in: *Het Vrije Volk*, 1974-09-05.
- Merkelbach, Ben; 'Tentoonstelling in de "Bijenkorf" te Rotterdam', p323 in *De 8 & Opbouw*, vol.3/23, 1932;
- Meurs, Paul & Verheijen, Marc (eds.); *In Transit; Mobiliteit, stads cultuur en stedelijke ontwikkeling in Rotterdam*, Rotterdam: NAI Uitgevers, 2003.
- Meeus, Tom-Jan; 'Kameraden Onder Elkaar', *Zaterdags Bijvoegsel, NRC-Handelsblad*, 1999-02-20. www.nrc.nl/W2/Nieuws/1999/02/20/Vp/z.html (2008-07-31).
- Miller, Daniel; 'Appropriating the State on the Council Estate', pp353-372 in: *Man* 23(2), 1988.
- Miller, Daniel; *Material Culture and Mass Consumption*, Oxford: Blackwell, 1994 [1987].
- Miller, William H.; *Going Dutch, The Holland America Line Story*, London: Carmania Press, 1998.
- Moerkerken, Emiel van; 'In Memoriam Andor von Barys', pp13-15 in: *NBF Bulletin*, nr. 6, 1966.
- Moerkerken, Emiel van; 'Herinneringen aan Dood water en Lentelied', pp54-56 in: *Skoop* IV, 9/10, August, 1967.
- Moholy-Nagy, László; 'Dood Water' [review], p334 in: *Filmiga*, issue 11/12, 1934.
- Moran, Emilio F. (ed.); *The Ecosystem Approach in Anthropology, From Concept to Practice*, Ann Arbor: The University of Michigan Press, 1990.
- Moscoviter, Herman; 'Een civieltechnische supermarkt van alle tijden', pp17-49 in: *Op de groei Gemaakt; "Gerieftijkheden voor een wel-ingerichte stad"* (Herman Moscoviter, ed.), Rotterdam: Gemeentewerken Rotterdam.
- Mul, Ronella; 'Van Havenstad tot Filmdecor, Rotterdam in 31 fragmenten', *Cinema.nl* (VPRO, Volskrant, NL), January 2001, <http://www.cinema.nl/artikelen/2175682/van-havenstad-tot-filmdecor> (2010-01-01).
- Mulvey, Laura; *Death 24 x a second: Stillness and the Moving Image*, London: Reaktion Books, 2005.
- Mumford, Lewis; 'The Sky Line' [Dutch], pp1198-1201 in: *Bouw*, 1957 – originally published in: *The New Yorker*, 1957-10-12.
- Mumford, Lewis; *The Urban Prospect*, New York: Harcourt Brace & World Inc., 1968.

- Nas, Dik; 'Streven naar Verbetering', Amsterdam: Vakbondshistorische Vereniging, www.vakbondshistorie.nl/havenwerkers.html (www.vakbondshistorie.nl) > vakbonden > havenwerkersbond 'streven naar verbetering', 2000-12-12 (visited: 2008-07-31).
- Nas, Dik; 'Algemene Nederlandsche Metaalbewerdersbond (ANMB)', Amsterdam: Vakbondshistorische Vereniging, www.vakbondshistorie.nl/metaalindustrie_anmb.html (www.vakbondshistorie.nl) > vakbonden > metaalindustrie ANMB), published 2001-07-05 (last visited: 2008-07-31).
- Netting, Robert McC.; Links and Boundaries: Reconsidering the Alpine Village as Ecosystem, pp229-246 in: *The Ecosystem Approach in Anthropology, From Concept to Practice* (Moran, E., ed.), Ann Arbor: The University of Michigan Press, 1990.
- Neumann, Dietrich; *Film Architecture: Set Designs from Metropolis to Blade Runner*, Munich, New York: Prestel, 1996.
- Nibbeling, Simone; *Film International, analyse van een bewogen periode 1972-1989* [MA thesis], Utrecht: RUU, Theaterwetenschappen, 1989.
- Nicolaï-Chaillat, C.; 'In de fabriek vervaardigde keukens', pp344-346 in: *Goed Wonen*, vol. 13/11, 1960.
- Niegevan, Johan; 'De "Nieuw Amsterdam"', pp128-129 in: *De 8 & Opbouw*, vol. 9/12/13, 1938.
- Nieman, Richard; 'Werk van een heel ander genre...', *Elsevier*, 1957-09-07 (?) [personal archive Jan Schaper].
- Nieman, Richard; 'Voor "toevallig" publiek', *Elsevier*, 1958-08-16.
- Nieuwenhuis, Jan; 'Hyacinth Hermans O.P., een halve eeuw journalistiek in Rotterdam', pp164-168 in: *Rotterdams Jaarboekje 1963*, Rotterdam: W.L. & J. Brusse / Gemeentearchief Rotterdam, 1963.
- Nieuwenhuijze, F.A.; 'Wegenruit als ruggegraat; Kwart eeuw Verkeersplanning in Rotterdam', pp11-15 in: *Rotterdam, Officieel Tijdschrift van de Gemeente Rotterdam*, vol. 7/4, 1969.
- Nimwegen, C.S.L.; *Van Mena Muria tot Allah Al Akhbar; Geschiedenis van terrorismebestrijding in Nederland 1970-2006* [MA thesis], Universiteit Utrecht, 2007. <http://igitur-archive.library.uu.nl/student-theses/2007-0328-200237/Scriptie%20Definitief.doc> (2009-01-08)
- Nowotny, Helga; 'The Increase of Complexity and its Reduction, emergent interfaces between the Natural Sciences, Humanities and Social Sciences', pp15-31 in: *Special Issue on Complexity* (John Urry, ed.), *Theory, Culture & Society*, vol. 22/5, October 2005, Sage Publications.
- Nicolaas, Jacques; 'Drie episoden in architectuur, stedebouw en volkshuisvesting', pp174-202 in: *Architectuur en Planning, Nederland 1940-1980* (Umberto Barbieri ed.), Rotterdam: 010 Publishers, 1983.
- Onink, Gert; 'De vergeten staking van 1979; 'Historische' havenactie stukgoed, maar sleepers Smit lagen zeven weken stil', *Rotterdams Dagblad* (www.rotterdamsdagblad.nl) 2004-08-23.
- Oorthuys, Cas (photography); Cocheret, Ch.A. (text); *Dit is onze havenstad Rotterdam*, Amsterdam / Antwerpen: Contact Foto Pockets, 1952.
- Oorthuys, Cas (photography); Boer, Jan Willem de (text); *Rotterdam, Dynamische Stad*, Amsterdam: Uitgeverij Contact, 1959.
- Oosterman, Arjen (ed.); *Engineering Society / Volume nr. 16*, Amsterdam: Archis Foundation, 2008.
- Oppenheimer-Belinfante, D.; ['het moderne huishouden'], pp98-101 in: *De 8 & Opbouw*, vol. 6/9, 1935.
- Ott, Leo; *Naar Wijder Horizon, Vijftig jaar Volks-Universiteit te Rotterdam*, Rotterdam: Nijgh & Van Ditmar / Historisch Genootschap Roterodamum.
- Oud, Jacobus Johannes Pieter, 'Kunst en Machine' [originally published in: *De Stijl*, 1918/4], in: *Dat is Architectuur, sleutelteksten uit de twintigste eeuw* (Hilde Heynen, ed. e.a.), Rotterdam: 010, 2001a.
- Oud, Jacobus Johannes Pieter, 'Bouwkunst en normalisatie bij de massabouw' [originally published in: *De Stijl*, 1918/7], in: *Dat is Architectuur, sleutelteksten uit de twintigste eeuw* (Hilde Heynen, ed. e.a.), Rotterdam: 010.
- Ouden, Alex & Jan den; *Rotterdamers – een ode aan de Maasstad, 1900-2000*, CD-ROM (previously: www.rotterdamers.nl), 1100pp, 2003. www.alexdenouden.nl (2010-02-02)
- Oudenaarden, Jan; *Mannen van Gezag, Rotterdam 1940-1975*, Rotterdam: Gemeentearchief Rotterdam, 2004.
- Pallasmaa, Juhani; *The Architecture of Image: Existential Space in Cinema*, Helsinki: Rakennustieto Oy, 2002.
- Patteeuw, Véronique (ed.), *Betreffende Rem Koolhaas en het Office for Metropolitan Architecture – wat is OMA*, Rotterdam: NAI Uitgevers, 2003.
- Pauw, Hans van der; *Rotterdam in de Tweede Wereldoorlog*, Meppel: Boom, Rotterdam: Gemeentearchief Rotterdam, 2006.
- Peach, Mark; "'Der Architekt Denkt, Die Hausfrau Lenkt": German Modern Architecture and the Modern Woman', pp441-463 in: *German Studies Review* 18: 3, October 1995.
- Peeters, Floor; *De Utrechtse Filmliga, 1927-1933; Opvattingen over film als kunst in Utrecht* [MA thesis, unpublished], Utrecht: Universiteit Utrecht, 2002.
- Penz, Francois & Thomas, Maureen; *Cinema and Architecture: Melies, Mallet-Stevens, Multimedia*, London: BFI, 1997.
- Pisters, Patricia; 'Delirium Cinema or Machines of the Invisible', presentation at the conference *Is a Schizoanalysis of Cinema Possible?*, University of Cardiff, November 2006.
- Post, G. e.a. (ed.); 'De Man die Gemeentewerken een gezicht geeft: Peter Alsemgeest', pp1-2 in: *Kontakten*, vol. 7/8, Bureau Voorlichting Gemeentewerken Rotterdam, November 1976.

- Pot, J.E. van der; 'De Rotterdamse Kring, 1913-1942', pp137-169 in: *Rotterdams Jaarboekje*, 1962, reeks 6, jrg. 10, Rotterdam: W.L. & J. Brusse / Gemeentearchief Rotterdam, 1962.
- Pronk, Ingeborg; 'Sybold van Ravesteyn', p190 in: *Interbellum Rotterdam* (Halbertsma & Van Ulzen, eds.), Rotterdam: NAI, 2001.
- Provoost, Michelle; *Asfalt;Automobiliteit in de Rotterdamse Stedebouw*, Rotterdam: 010 Publishers, 1996.
- Provoost, Michelle; *Hugh Maaskant, Architect van de Vooruitgang*, diss., Groningen: Rijksuniversiteit Groningen, 2003.
- Rappaport, Roy A., 'Ecosystems, Populations and People', pp41-72 in: *The Ecosystem Approach in Anthropology, From Concept to Practice* (Moran, Emilio F., ed.), Ann Arbor: The University of Michigan Press, 1990.
- Reijndorp, Arnold; 'Met gevoel voor de plek/Introductie op de kaarten', pp7-14 in: *Sense of Place; Atlas van de culturele ecologie van Rotterdam*, Gemeente Rotterdam, dS+V, 2004. ISBN 90-72498-18-6
- Reinhartz-Tergau, Elisabeth; *J.J.P. Oud, Architect – Meubelontwerpen en interieurs*, Urotterdam: De Hef / Museum Boijmans-Van Beuningen, 1990.
- Rennen, Ward; *CityEvents, Place Selling in a Media Age*, Amsterdam: Vossiuspers / Amsterdam University Press, 2007.
- Rhijn, J. van; *Rotterdam 1940-1946*, Delft: Delftsche Uitgevers Maatschappij, 1947.
- Rhijn, J. van; 'Emigreren... vanaf de 17^e eeuw ging dat per schip via Rotterdam', pp11-13 in: *Rotterdam, Officieel Tijdschrift van de Gemeente Rotterdam*, vol. 12/2, 1974.
- Rietbergen, Peter; 'De hoge C aan de Coolsingel en het ritme van de grootstad', pp45-57, in: *Interbellum Rotterdam* (M. Halbertsma & P. van Ulzen, eds.), Rotterdam: NAI, 2001.
- Rijkschroeff, Boudewijn; *Etnisch Ondernemerschap, De Chinese Horecasector in Nederland en in de Verenigde Staten van Amerika* [dissertation], Groningen: Rijksuniversiteit Groningen, Capelle a/d IJssel: Labyrint Publication, 1998.
<http://dissertations.ub.rug.nl/FILES/faculties/ppsw/1998/b.r.rijkschroeff/titelinh.pdf> (2008-07-11)
- Riles, Annelise; *The Network Inside Out*, Ann Arbor: University of Michigan Press, 2000.
- Rodermond, Janny; 'Sint Jacobsplaats, verdichtingsbouw in Rotterdam', pp78-83 in: *De Architect*, vol. 10/9, 1979.
- Roding, Michiel (e.a.); 'Wim ten Bosch en Henri le Grand; "Vriendelijk, genoeglijk en speels" (essay), Rotterdam: Bonas. www.bonas.nl > biografische gegevens > Ten Bosch (last time visited 2007-09-08).
- Rodowick, David N.; *The Virtual Life of Film*, Cambridge (MA): Harvard University Press, 2007.
- Roelofs, E.; *De Wederopbouw van de in mei 1940 verwoeste delen van de binnenstad, Kralingen en het Noordereiland van Rotterdam, 1940-1950*, Rotterdam: Stichting Historische Publicaties Roterodamum, 1989.
- Romer, Herman; *Fantasia, Illusie en Betovering; Herinneringen aan Rotterdamse Bioscopen, 1896-2004*, Zaltbommel: Aprilis, 2004.
- Rooijendijk, Cordula; 'Urban ideal images in post-war Rotterdam', pp177-209 in: *Planning Perspectives* 20 (Taylor & Francis, UK), April 2005.
- Rooijendijk, Cordula; *That City is Mine: Urban Ideal Images in Public Debates and City Plans, Amsterdam & Rotterdam 1945-1995* [dissertation], Amsterdam: Vossiuspers Universiteit van Amsterdam, 2005.
- Rossem, Vincent van; *'Het idee van de functionele stad' een lezing met lichtbeelden 1928 - C.van Eesteren*, Rotterdam: NAI Publishers, The Hague: EFL Publicaties, 1997.
- Rotgans, Frits (photography); Kossmann, Alfred (text); *Rotterdam, Stad en Haven*, Rotterdam: Nijgh & Van Ditmar, 1959.
- Rotterdams Jaarboekje* (RJ), annual publication of the *Gemeentearchief Rotterdam*, i.c.w. Historisch Genootschap Roterodamum – editions are online available at: <http://rjb.x-cago.com> (2008-05-15)
- Rouw, Kees; *Sybold van Ravesteyn, architect van Kunstmin en De Holland*, Rotterdam: De Hef, 1988.
- Ruijven, Erik van; 'Joop van den Broek', p51 in: *Interbellum Rotterdam, kunst en cultuur 1918-1940* (M. Halbertsma & P. van Ulzen, eds.), Rotterdam: NAI, 2001.
- Rutten, Gerard; *Mijn Papieren Camera, Draaiboek Van Een Leven*, Bussum: Fibula – Van Dishoeck, 1976.
- Ruyter-De Zeeuw, Chr. de; 'Brautigam, Johan', pp22-25 in: BWSA 4, 1990a – www.iisg.nl/bwsa/bios/brautigam.html (2002-08-05).
- Ruyter-De Zeeuw, Chr.A. de; 'Zeeuw, Arie Bastiaan de', pp231-234 in: BWSA 4, 1990b – www.iisg.nl/bwsa/bios/zeeuw.html (2003-02-05).
- Salingaros, Nikos; *Principles of Urban Structure*, Amsterdam: Techne Press, 2005.
- Santen-Mout, M.E.H.N. van, 'Blijstra, Reinder (1901-1975)', in: *Biografisch Woordenboek van Nederland*, The Hague, 1979.
www.inghist.nl/Onderzoek/Projecten/BWN/lemmata/bwn1/blijstra (2008-03-13)
- Sassen, Saskia; *Globalisering, over mobiliteit van geld, mensen en informatie*, Amsterdam: Van Gennep, 1999.
- Scheele, Piet; 'Staking bij ICI; Het gevecht om de automatische prijscompensatie en de 5-ploegendienst' [1977], FNV-net, 2006-03-28.
www.fnv.net/host/industrialbond/stakingici.html (2010-02-02)

- Scheepmaker, Nico; *Het meest bekeken programma, 25 jaar NOS-journaal*, Naarden: Strengholt, 1981.
- Schelling, H.G.J.; 'Film over moderne Nederlandse architectuur', p309 in: *Bouwkundig Weekblad* vol. 72/33-34, 1954.
- Schmidt, Bertus; 'Dichter Jules Deelder bezeten van zijn stad – Rotterdam', pp19-20 in: *Rotterdam, Officieel Tijdschrift van de Gemeente Rotterdam*, vol. 16/3, 1978.
- Scholte, Henrik; 'Herleeft de avantgarde?', pp12-14 in: *Filmliga* vol. 6/1 (20 November 1932).
- Scholte, Henrik; *Nederlandsche Filmkunst*, Monografieën over Filmkunst, deel 3 (Coen Graadt van Roggen, ed.), Rotterdam: W.L. & J. Brusse, 1933.
- Schoots, Hans; 'De rechte lijn naar het paradijs: Rotterdams modernistische erfenis', pp115-123 in: *De Rotterdamse cultuur in elf spiegels* (A. de Jonge & M. de Wolff, eds.), Rotterdam: Uitgeverij 010, 1993.
- Schoots, Hans; 'De geest maakt levend, het amerikanisme doodt, De Nederlandsche Filmliga tussen hoge en lage cultuur', pp149-214 in: *Het Gaat Om De Film! Een Nieuwe Geschiedenis van de Nederlandsche Filmliga 1927-1933*, (Gunning, Linssen, Schoots, eds.), Bas Lubberhuizen / NFM, 1999.
- Schoots, Hans; *Van Fanfare tot Spetters, een cultuurgeschiedenis van de jaren zestig en zeventig*, Amsterdam: Nederlands Filmmuseum, Lubberhuizen, 2004.
- Schuitema, Paul; 'Welke vragen rijzen als we over de hedendaagsche film spreken?', pp229-230, in: *De 8 & Opbouw*, vol. 6/21, 1935.
- Schuyt, Kees & Taverne, Ed; *1950 Welvaart in zwart-wit*, The Hague: SDU, 2000.
- Scott, James C.; *Seeing Like a State, How Certain Schemes to Improve the Human Condition Have Failed*, New Haven: Yale University Press, 1998.
- Scott, Allen J.; *The Cultural Economy of Cities*, London: Sage Publications, 2000.
- Scott, Allen J.; *On Hollywood, the Place, the Industry*, New Jersey: Princeton UP, 2005.
- Selten, Peter; 'Tot lering en Vermaak. De Ontwikkeling van het jeugdwerk en de jeugdverenigingen in Nederland tussen 1850 en 1920', in 59-71: *Leidschrift* 20/2, September 2005. www.leidschrift.nl/artikelen/jaargang20/20-2/11%20SELTEN.PDF (2008-10-31).
- SHAEF – PWD (Supreme Headquarters Allied Expeditionary Force, Psychological Warfare Division); German film section (catalogue), 1945. [UvA-UB 125: FTTW S44]
- Shaw, Jeffrey & Weibel, Peter (eds.); *Future Cinema: The Cinematic Imaginary After Film*, Cambridge (MA): MIT Press, 2003.
- Shiel, Mark; 'Cinema in the City in History and Theory, pp1-18 in: *Cinema and The City: Film and Urban Societies in A Global Context* (Fitzmaurice T. & Shiel M., eds.), Blackwell Publishers, Oxford, 2001.
- Shonfield, Katherine; *Walls Have Feelings: Architecture, Film and the City*, London/New York: Routledge, 2001.
- Sichel, Kim; *Germaine Krull, Photographer of Modernity*, Cambridge (MA) / London: MIT Press, 1999.
- Smit, Ellen; 'Broek, Johannes Hendrik van den (1898-1978)', in: *Biografisch Woordenboek van Nederland* (6), The Hague: 2008. www.inghist.nl/Onderzoek/Projecten/BWN/lemmata/bwn6/broek [2008-03-13]
- Smith, John; 'Complexity, Ecology and the Materiality of Information', pp 141-163 in: *Special Issue on Complexity* (John Urry, ed.), *Theory, Culture & Society*, vol. 22/5, October 2005, Sage Publications.
- Smit, Vanetta; *Later ga ik alle dagen naar de film. Gij ook? Een onderzoek naar de Rotterdamse Filmliga, 1927-1933* [MA thesis], Universiteit Utrecht, Film- en Televisiewetenschappen, Faculteit Letteren, Utrecht: Universiteitsbibliotheek / Igitur, 2005. <http://igitur-archive.library.uu.nl/student-theses/2006-0324-082925/UUindex.html> (2008-10-22)
- Smits, Louis; *De Rotterdamse Video en Smalfilm Liga, 70 jaar Amateurfilmers in Rotterdam*, Rotterdam: Rotterdamse Video en Smalfilm Liga, 2002. [library GAR: XXVC10]
- Snelleman, A.P.; 'Jan Schaper maakte een poëtische film over de stad en de mensen... "Schiedam is 'n opengebarsten knop; 'n burcht, die is opengegaan"', *Het Vrije Volk*, 1966-07-06.
- Sobchack, Vivian; *Carnal Thoughts: Embodiment and Moving Image Culture*, Berkeley: University of California Press, 2004.
- Sonnen, Arthur; 'Theaterreflect', speech contributed to the event *Theater moet schuren! Essays over de maatschappelijke opdracht van het theater*, 2005-06-21, Muziekgebouw aan het IJ, Amsterdam: Boekmanstichting, 2005. www.boekman.nl/publicaties_theatermoetschuren_presentatie_sonnen.html (visited: 2008-07-31)
- Sørensen, Bjørn; 'Travel Films in Norway: the Persistence of the View aesthetic', pp102-113 in: *Nordic Explorations: Film Before 1930* (J. Fullerton, ed.), Sydney / London: John Libbey 1999 – www.hf.ntnu.no/ikm/bjornso/Bjornweb/Artikler/travel.htm (2008-12-16).
- Sørensen, Bjørn; 'Ein modernes Medium für eine moderne Mitteilung: Norsk Jernverk im Film, 1946-1974', in *Filmische Mittel, industrielle Zwecke. Das Werk des Industriefilms* (Hediger & Vondereau, eds.), Berlin: Vorwerk 8, 2007.
- Spaandonk, J.W.M. van; 'Studie per beeldscherm', pp9-11 in: *Rotterdam, Officieel tijdschrift van de Gemeente Rotterdam*, vol. 11/1 1973.
- Staal, Arthur; 'Nog meer abstracte kunst?', p88 in: *De 8 & Opbouw*, vol. 9/9, 1938.
- Staay, Adriaan van der; 'Lokale radio, wegnemen van informatietekort', pp13-14 in: *Rondvraag, 1973/1 – Lokale Radio en Televisie*, appendix to *Rotterdam, Officieel Tijdschrift van de Gemeente Rotterdam*, vol. 11/1, 1973.

- Staiger, Janet; 'Docudrama', website of MBC: *The Museum of Broadcast Communications*, Chicago, December 2005 – www.museum.tv/archives/etv/D/htmlD/docudrama/docudrama.htm (visited: 2008-07-31).
- Stam, Mart; 'Het passagiersschip de Nieuw Amsterdam', pp119-128 in: *De 8 & Opbouw*, vol. 9/12-13, 1938.
- Stam, Mart; 'De architectenkant is de menselijke kant', pp225-226 in: *De 8 & Opbouw*, vol. 9/23, 1938.
- Steen, Bart van der; 'Met de Roode Auto op reis. Een fragment uit de memoires van Jef Last', in: *Onvoltooid Verleden*, nr. 23, May, 2007. www.onvoltooidverleden.nl/index.php?id=74 (2009-03-18)
- Steward, Julian; *Theory of Culture Change, the Methodology of Multilinear Evolution*, Urbana / Chicago: University of Illinois Press, 1976 [1955].
- Stiemer, Flora; *Wout van Heusden, 1896-1982; Graficus en Schilder in Rotterdam*, Rotterdam: Stichting Kunstpublicaties Rotterdam, 1992.
- Stokvis, Ab; 'Het BVHL is dood, leve de SMS', p2 in: *Medisch Comité Nederland Vietnam*, vol. 35/1, April 2005 – http://www.mcnv.nl/uploads/media/MCNV_krant_2005_1_08.pdf.
- Straaten, Evert van; *Theo van Doesburg, Schilder en Architect*, The Hague: SDU, 1988.
- Strate, Lance; 'A media ecology review', *Communication Research Trends*, vol. 23/2, Los Gatos, CA: Centre for the Study of Communication and Culture (CSCC), 2004.
- Strauss, Claudia & Quinn, Naomi; *A Cognitive Theory of Cultural Meaning*, Cambridge: Cambridge University Press, 1997.
- Stroman, Ben; *Stad*, Rotterdam: W.L. & J. Brusse, 1932.
- Struijs, Aad van der; 'E'55: manifestatie met veel energie', p1 in: *De Oud Rotterdammer*, vol. 2/7, 2006-04-04. www.deoudrotterdammer.nl/archief/week14_jaargang2.pdf (2008-07-31).
- Struyvenberg, Willemijn; 'Een oase op het dak van Hotel Atlanta', pp69-92 in: *Interbellum Rotterdam* (M. Halbertsma & P. van Ulzen, eds.), Rotterdam: NAI, 2001.
- Stufkens, André; 'Ivens revisited: 15 films in the footsteps of Ivens', pp28-30 in: *Newsmagazine European Foundation Joris Ivens*, November 2004. www.iven.nl/nieuwsbrief10pdfs/DE%20JORIS%20IVENS_28.pdf (2008-12-19)
- Stuvel, H.J. (a.o.); *Kleinpolderplein*, issued by Van Hattum & Blankevoort, reprint (32pp.) from the magazine *Weg en Waterbouw*, nr. 1969/07, Voorburg, 1969. [UvA, UB: NN.Bok.n.pl]
- Suermondt, Rik; 'Rotterdam 1950-1960. Vijf fotografen – vijf boeken', pp22-29 in: *Foto*, April 1993. www.riksuermondt.nl/pages_rik/artikelen/fotoboek/3.htm (2010-01-19)
- Susi, Tarja & Ziemke, Tom; 'Social cognition, artefacts, and stigmergy: a comparative analysis of theoretical frameworks for the understanding of artefact-mediated collaborative activity', pp273-290 in: *Cognitive Systems Research*, vol. 2/4, December 2001 – reference document: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/summary?doi=10.1.1.15.8463> > download: pdf (2009-02-20)
- Suteanu, Christian; 'Complexity, Science and the Public; The Geography of New Interpretation', pp113-140 in: *Special Issue on Complexity* (John Urry, ed.), *Theory, Culture & Society*, vol. 22/5, October 2005, Sage Publications.
- Szczepanik, Petr; 'Modernität, Industrie, Film: Der Verbund der Medien in der Firma Bat'a und in der Stadt Zlin in den dreißiger Jahren', pp250-281 in: *Filmische Mittel, industrielle Zwecke* (Vinzenz Hediger, Patrick Vonderau eds.), Berlin: Vorwerk 8, 2007.
- Szénássy, István; *Architectuur in Nederland, 1960-1967*, Amsterdam: Scheltema & Holkema.
- Talle, An; 'Coolsingel, 8 mei 1940', pp235-253 in: *Interbellum Rotterdam* (M. Halbertsma & P. van Ulzen, eds.), Rotterdam: NAI, 2001.
- Taverne, Ed.; 'Architects without architecture', pp24-47 in: *Architectuur en Planning, Nederland 1940-1980* (Barbieri, ed.), Rotterdam: 010 Publishers, 1983.
- Taverne, Ed & Vletter, Martien de & Wagenaar, Cor (eds.); *J.J.P. Oud, Poëtisch Functionalist, 1890-1963, Compleet werk*, Rotterdam: NAI, 2001.
- Taverne, Ed; 'Screenville; stadsfilms, verfilmde steden en filmsteden', pp6-7 in: *Architectuur Film Festival Rotterdam* [festival programme magazine], Rotterdam: AFFR, 2007.
- Tode, Thomas; 'Albrecht Viktor Blum', in: *Cinegraph, Lexikon zum deutschsprachigen Film*, Lieferung 29 (Hans-Michael Bock, ed.), Munich: Text + Kritik, 1997.
- Tode, Thomas; 'Dossieres Muskelspiel', pp527-575 in: *Geschichte des dokumentarischen Films in Deutschland: 1919-1933* (K. Kreimeier e.a. eds.), Stuttgart: Reclam, 2005.
- Tijen, Willem van; 'Flatgebouw Parklaan', pp140-146 in: *De 8 & Opbouw*, vol. 4/16, 1933.
- Tijen, Willem van; 'Rotterdam en het Bouwen', pp97-99 in: *De 8 & Opbouw*, vol. 7/9, 1936.
- Tijen, Willem van; 'Hoogbouw aan de Kralingsche Plas te Rotterdam Arch. Ir. W. van Tijen en H. Maaskant', pp99-105 in: *De 8 & Opbouw*, vol. 9/11, 1938.
- Timmer, Han; 'Ravesteijn, Sijbold van (1889-1983)', in: *Biografisch Woordenboek van Nederland 5*, The Hague: ING, 2002.
- Toy, Maggie; *Architecture & Film, Architectural Design* (AD Profile) v64: pp6-96, London: John Wiley & Son, Nov./Dec. 1994.

- Traa, Cornelis van; 'Rotterdam startklaar', pp2-4 in: *Bouw*, vol. 2, 1947.
- Traa, Cornelis van (ed.); *Rotterdam: de geschiedenis van tien jaren wederopbouw*, Rotterdam: Donker, 1955.
- Tschumi, Bernard; 'Space and Events' [1983], reprint: pp139-151 in: *Architecture and Disjunction*, Cambridge (MA): MIT Press, 1994.
- Tschumi, Bernard; *Architecture and Disjunction*, Cambridge (MA): MIT Press, 1994.
- Tschumi, Bernard; *Le Fresnoy, Architecture In/Between*, New York: Monacelli, 1999.
- Urry, John; *Global Complexity*, Cambridge (UK): Polity, 2003.
- Urry, John; 'The Complexity Turn' [introduction]; pp2-14 in: *Special Issue on Complexity* (J. Urry, ed.), *Theory, Culture & Society*, vol. 22/5, October 2005, Sage Publications.
- Valck, Marijke de; *Film Festivals, History and Theory of a European Phenomenon that became a Global Network* [dissertation], Amsterdam: ASCA / Universiteit van Amsterdam, 2006.
- Valk, Felix; 'Video: mogelijkheid voor lokale televisie', pp14-15 in: *Rondvraag, 1973/1 – Lokale Radio en Televisie*, appendix to *Rotterdam, Officieel Tijdschrift van de Gemeente Rotterdam*, vol. 11/1, 1973.
- Vanstiphout, Wouter; *Maak een Stad, Rotterdam en de architectuur van J.H. van den Broek*, Rotterdam: 010 Publishers, 2005.
- Velden, André van der; 'Het Hofplein en de illussie van een wereldstad', pp93-120 in: *Interbellum Rotterdam* (M. Halbertsma & P. van Ulzen, eds.), Rotterdam: NAI, 2001.
- Velden, André van der; 'Vijftien jaar van het leven van Abraham Tuschinski (1886-1942)', pp82-102 in: *Tijdschrift voor Sociale en Economische Geschiedenis*, nr 3, 2004. www.iisg.nl/~tsegsite/2004/3-vandervelden.pdf (2010-02-02)
- Velden, Eric van der; 'Echtpaar Vis: samen ruim honderd jaar Rotterdams bioscoopleven', p23 in: *Brabants Nieuwsblad*, 1983-02-05.
- Velden, Sjaak van der (ed.), *Stakingen in Nederland, arbeidersstrijd 1830-1995*, Amsterdam: Stichting beheer IISG/NIWI, 2000.
- Velden, Sjaak van der, *Werknemers in Actie; twee eeuwen stakingen, bedrijfsbezettingen en andere acties in Nederland*, Amsterdam: Aksant, 2004.
- Velden, Sjaak van der (ed.), *Kranen over de wal. De grote Rotterdamse metaal- en havenstaking van 1970*, Amsterdam: Aksant / Vakbondshistorische Vereniging, 2005.
- Velzen, Endry van; 'Laboratorium voor stedelijke vernieuwing, over de architectuur van het Oude Westen', pp28-41 in: *Het Oude Westen, Laboratorium van de Stadsvernieuwing*, Rotterdam: 010 Publishers, 1993.
- Verhoeff, Nanna; *Panorama Behind Glass: Framing the Spatial and Visual Design of Highways* [web publication], The Hague: Ruimtelijk Planbureau, 2007 [extension of an article from *Snelwegpanorama's in Nederland*, RPB and NAI, 2006]. www.ruimtelijkplanbureau.nl/uploads/media/Panorama_behind_glass.pdf (2008-10-23)
- Vermeer, Annemarie, *NSB-films: propaganda of vermaak?*, Beetsterzwaag: AMA Uitgeverij, 1987.
- Visscher, Wim; *Amsterdam in Film: een filmografie van 1896 tot 1940*, Amsterdam: Gemeente Archief Amsterdam, 1995.
- Vlerk, A.J. van der (e.a.); *Rapport van de commissie voor het kunstbeleid, uitgebracht aan burgemeester en wethouders van Rotterdam*, Gemeente Rotterdam: June 1957.
- Vletter, Martien de; *The Critical Seventies; Architecture and Urban Planning in the Netherlands, 1968-1982*, Rotterdam: NAI, 2004.
- Vollaard, Piet; *Herman Haan, Architect*, Rotterdam: 010 Publishers, 1995.
- Vriend, J.J.; *De Schoonheid van ons Land; Architectuur van deze Eeuw*, Amsterdam: Uitgeverij Contact, 1959.
- Vries, Tjitte de; 'Feijenoord: gefilmd portret van een gehavende wijk', in: *Het Vrije Volk*, 1974-09-21.
- Vries, Tjitte de; 'In elke wijk straks video- en filmgroep', in: *Het Vrije Volk, section Film*, 1975-01-10 (a).
- Vries, Tjitte de; 'Rotterdamse filmers: "Elk bejaardenhuis is slecht"', in: *Het Vrije Volk*, 1975-04-28 (b).
- Vries, Tjitte de; 'Ontmoeting met: ex-bioscoop operateur Max Vis', p13 in: *Het Vrije Volk*, 1983-05-14.
- Vroegindeweij, Rien; 'Voetballen op de fiets', in: *Hard Gras*, nr. 44, September 2005. www.vroegius.nl/artikelen/ (2009-02-02)
- Wagenaar, Aad; *Rotterdam van dag tot dag, 1940-1995*, Zwolle: Waanders, 1995-1996.
- Wagenaar, Cor; *Welvaartsstad in wording; De wederopbouw van Rotterdam 1940-1952*, Rotterdam: Nai Uitgevers, 1992.
- Wagenaar, Cor & Steenhuis, Marinke; 'Laboratorium Spangen', pp179-202 in: *Interbellum Rotterdam* (M. Halbertsma & P. van Ulzen, eds.), Rotterdam: NAI, 2001.
- Wagener, W.A.; 'Vijftig Jaren Kunstzinnig Leven te Rotterdam 1898-1948; Rede uitgesproken op 26 Augustus 1948 in het Museum Boymans ter gelegenheid van de gelijknamige tentoonstelling', pp141-159 in: *Rotterdams Jaarboekje*, Rotterdam: Gemeentearchief Rotterdam, 1949.
- Wagt, Wim de; *Piet Elling, 1897-1962; Een samenstemmende eenheid*, Bussum: Thoth, 2008.

- Wattjes, J.G. & Bosch, W. Th.H. ten; *Rotterdam en hoe het Bouwde*, Leiden: A.W. Sijthoff, 1st edition, 1940.
- Wattjes, J.G. & Bosch, W. Th.H. ten; *Rotterdam en hoe het Bouwde*, Leiden: A.W. Sijthoff, 2nd edition, 1941.
- Welling, Dolf; 'Aardige fotoreportage over jonge mensen in Rotterdam', *Rotterdamsch Nieuwsblad*, 1957-09-04.
- Wester, Rudi; 'LAST, Josephus Carel Franciscus', pp141-146 in: BWSA 8, 2001 – www.iisg.nl/bwsa/bios/last.html (2007-10-02)
- Westhoff, Marcel; *Levensgangen, biografische data over 30 cineasten*, SFW-werkuitgave no.9, Amsterdam: Stichting Film & Wetenschap, 1995.
- Wieten, Jan; 'Televisie is omroep', in: *Informatie & Informatiebeleid (I&I)*, 1994/3 – www.cram.nl/ieni (2006-06-07)
- Wigley, Mark; *Constant's New Babylon, The Hyper-Architecture of Desire*, Rotterdam: Witte de With / 010 Publishers, 1998.
- Willemsen, Harry; 'Meer wit dan grijs; Jan Schaper steekt de loftrampet over Schiedam', *De Tijd/De Maasbode*, 1966-07-06.
- Willemsen, Harry; 'De Lantaren, wáár laboratorium voor podiumkunsten en films', pp11-13 in: *Rotterdam, Officieel Tijdschrift van de Gemeente Rotterdam*, vol. 17/1, 1979.
- Winter, Peter de; *Evenementen in Rotterdam, Ahoy', E55, Floriade, C70*, Rotterdam: Uitgeverij 010, 1988.
- Wit, Herman de (ed.); *Herman van der Horst, cineast*, Utrecht / Amsterdam: Nederlands Film Festival / International Theatre & Film Books, 1994.
- Wit, Mieke de; *Vrouwen Bouwen aan Rotterdam, 1945-1995*, Rotterdam: Dienst Stedebouw + Volkshuisvesting Gemeente Rotterdam, 1995.
- Wit, Onno de; 'Pedagogen en zedenmeesters in de greep van het bioscoopkwaad. De Rotterdamsche Bioscoopcommissie, 1913-1928', pp15-39 in: *Jaarboek Mediageschiedenis*, deel III, Amsterdam: Stichting Mediageschiedenis: Amsterdam, 1991.
- Wonen-TABK; edition dedicated to Rotterdam: *Keurmeesters Von Moos, Frampton en Dal Co beoordelen Rotterdamse bouwwerken*, Wonen-TABK, nr. 16/17, 1979.
- Zamjatin, Evgenij; *Wij* [Dutch translation of *My*, 1920], Amsterdam: Arbeiderspers, 1970.
- Zimmermann, Yvonne; 'Was Hollywood für die Amerikaner, ist der Wirtschaftsfilm für die Schweiz', pp54-72 in: *Filmische Mittel, Industrielle Zwecke, Das Werk des Industriefilms*, Hediger & Vonderau (eds.), Berlin: Vorwerk 8, 2007.